

**Адыгэ
Республикэм
и Лышхъхэ
и Указ**

**Адыгэ
Республикэм
ищытхьуцлэхэр
афэгъэшъошэгъэным
ехьылагъ**

Народнэ гэсэныгэм
илахь зэрэхишыхьэрэм
фаш цытхуцлэу «**Адыгэ
Республикэм инароднэ
кэлэзгэадж**» зыфило-
рэр **Кьулэкэ Фатимэ Би-
болэт ыпхьум** — гурыт
сэнэхат гэсэныгэ ягэ-
гьотыгэнымклэ Адыгэ
Республикэм икьэралы-
гьо бюджет учреждениеу
«Искусствэхэмклэ Адыгэ
республикэ колледжэу
У. Хь. Тхьабысымэм ыцлэ-
клэ цытым» икэлэзгэа-
дж фэгъэшъшгъэнэу.

Социальнэ хэһьоныгэм ялахышлү зэрэхашыхьэрэм ыкһи илһэсыбэ хуугэу лоф зэрашлэрэм афэшлү шытхьуцлэу «Цыфхэр социальнэу ухьумэггэн-хэмклэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ лофыхшл» зыфилорэр афэгьэшшоэггэнэу;

**Ацумыжэ Аминэт Шу-
хьайбэ ыпхьум —** Уры-
сые Федерацием Пенсие-
хэмкӀэ ифонд и Гъэло-
рышӀаплӀэу Тэхьутэмыкьое
районым шыӀэм ипачэ
игуадзэ;

Башлыкова Наталие
Иван ыпхьум — Уры-
сые Федерацием Пенсие-
хэмклэ ифонд и Гъэло-
рышлалэу къалэу Мые-
къуапэ щылэм иотдел
испециалист-эксперт;

Любченко Найлэ Рушан ыпхъум — Урысые Федерацием Пенсиехэмклэ ифонд Адыгэ Республикэмклэ и Къутамэ иотдел испециалист-эксперт:

Раенко Галинэ Николай — Урысыы Федерацием Пенсиейэмклэ ифонд и Гэолорышлэлэу Мыекьопэ районым щы-
лэм ипашэ игуадзэ.

**Адыгэ Республикэм
и Лышъхьэу
ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан**
къ. Мыекъуапэ,
шэклогъум и 19,
2015-рэ илъэс
N 164

Пынджлэжыным зырагъэушьомбгъу

Пынджым илухыжын зэфэхьысыжьбэу фэхъугэхэм ыкИ пынджлэжьыным изегъэушъомбгъун афэгъэхьыгъэ зэхэсыгъо мы мафэхэм АР-м и Премьер-министрбэу КъумпИл Мурат зэхышагъ.

АР-м мэкью-мэшымклэ иминистрэу Юрий Петровыр, «Адыгеямеливодхоз» зыфилорэ Гьэлорышлангэм ипашэ ипшээр-рыхьэр зыгьэцэклэрэ Хьэпэе Аземат, Шэуджэн ыки Крас-ногвардейскэ районхэм япашэхэр ащ хэлэжьагьэх. Теу-цожь ыки Тэхьутэмыкьое рай-онхэм япашэхэм видеозэпхы-ныгьэ шьылкэм тетэу упцлэхэм язэхэфын кьыхэлэжьагьэх.

— Илгээс заулэлкэ үзэклэлэ-
бэжымэ пынджыр зышала-
жырэ чеххэм аубытышты-
гээр гектар мини 2,3-рэ. Не-
пэрэ мафэм пынджлэжыным
зехалшлэу зыкдэгээлэтыжыг.
2015-рэ илээсим гектар мини
7,5-рэ республикэм шашлаг.
Ау аш джыри хэгээхьоггэн
фае, Советскэ Союзым илээ-
хьан типынджлэжыхэм гектар
мин 18-м еху ашлэштыгээ,
джащ ээри тыклэхьан фае.
Мэкьюмэщ структурэмклэ пын-
джым илэжыын мэхьанэ ин
ил, арыш, ащ республикэм
зыккыщегээлэтыжыггэным-
клэ амалэу тилэр зэклэ дгээ-
федэн фае, — кылыагч Кэум-
пыл Мурат.

АР-м мэкъу-мэщымкӀэ иминистрэ кызырриуагъэмкӀэ, 2007-рэ илъэсым кыщегъэ-жъагъу пынджлэжыным республикэм зыщегъэушӕмбгъу-жыгъэным яшӕпкӕу пилых. Аужырӕ илъэс 9-м кыкӀуӀ кырахыжыӕр лӕжы-

гъэм фэдищкIэ хэхъуагъ. Мы
илъэсър пштэмэ, пындж тонн
мин 38,5-рэ къахыжьыгъ, гу-
рытымкIэ зы гектарым цент-
нер 47,5-рэ къырахыгъ.

Пынджлэжыхэм псыр икыю зэрагагъэгъотырэр Хьэпэе Азэмат кылуагъ. Псырыкыла-плэхэм яззетгъэуцожьынклэ ло-фэу ашлэрэм игугъу кышылыгъ. Зэклэмкп пындж зычалэжын алъэкышт чэк гектар мин 12,8-рэ республикэм ил. 1990-рэ илъэсым кыщегъэжагъэу пындж зычамылэжырэ чы-гухэр севооборотым кыхагъэ-хьажынхэр япшэрыл. Ащклэ гумэклыгъоу кэуцуухэрэм ядэ-гъэзыжын яшылкыэу яуж итых. Гуцылэм пае, Теуцожь районым гектар миным еху пынджшлалэу ил, ахэм псы-язытышт станцием лоф зэри-мышлэжырэ яушхьагъоу агъ-федэхэрэл, нэмык! лэжыгъэхэр къашагъэкълых.

Тэхүүтэмькыёе районыр
пштэмэ, Шапсыгээ псуубыты-
пэм игээклотыгээ гээцэклэжын-
хэр зэрэщыклэхэрэм кыыхэклэ-
клэ (2017-рэ илээсым аухы-
нэу агэнафэ), гектар мини
2-м ехум пындж шалэжын
альэклырээ. Джащ фэдэу Афы-
сыпээ кюджэ псэуплэм дэжэ
псыкээтыплэу шытым игээцэ-
клэжын зэраублэщтым кы-
хэклэ, ащ шалэжырэ гектар
мин 1,3-м псыр зэрэлэклэгээ-
хашаащымкээ гүмэклыгбохэр кээ-

уцухэу Хьэпэе Азэмат кыыхигъэщыгъ.

Гээцэклэжынхэр оклофэхэ псым икэтынклэ нэмыкл амалхэр кыдалытэнхэу Кзумпыл Мурат пшээрль кыггэуцуг. Джач фэдэу пынджэу кыггэкыггэм илугэклын фэгэхыггэ юфыггохэри зэхэсыггом кыышалэтыггэх. Адыгем лэжыггэр нахыбэу кыышдагэклэжынэу аналэ тырагэтын зэрэфаер Премьер-министрэм кылуагг. Ашклэ кээралыггэ лэпылэггур аггэфедэн альэкышт.

Зэхэсэгшом ыуж АР-м
мэкьу-мэщымкӀэ иминист-
рэу Юрий Петровыр кэбар-
лыггээс амалхэм ялыкӀо-
хэм закъыуиггэклагъ, 2015-
рэ ильэсэм кыкӀоцӀ гъэхь-
ггэу ашыггэхэм кӀатегу-
шылагъ.

Министрэм кызэрилуагъэм-
клэ, республикэм ихъызмэтшлэ-
плэхэм лэжыгъэ бэгъуагъэ къа-
хыжыгъ, бжыхасэхэм япхы-
ни игъом, зерифэшъуашэу зэ-
шлуахыгъ.

— Урысые Федерацие и Президентэу Владимир Путин Адыгэ Республикэм и Лышхъхуэ Тхьаклушынэ Асплан Москва зынылоклэм мэкъу-мэщым ыльэныккылэ Адыгеим гъэхъэгэшлүхэр зеришлүхэрэр рилуагъ. Мы ильэсым фэдэ зыларэкли кыхъемыкыгъэу, Адыгеим ихъызмэтшлалэхэм лэжыгъэ тонн мин 677,5-рэ кыхъыхыжыгъ. Анахыбзэу республикэм кышчырахэу кыхъ-кыгъэр тонн мин 550-рэ. А къэгъэлыгъоным елытыгъэмэ, тонн мини 120-к-лэ нахыб-джы тилэр. Ар зыфэдэ къэ-мышувгъэ къэгъэлыгъон дэ-

гъоу щыт, — кылуагъ Юрий Петровым.

Лэжыыгэ бэгуагэ республикэм ичыгулэжыхэм кыра-
хыным фэш ишылагэ кэклуа-
гэр бэ. Игьом зериэфшуашу
чылэпхэ лэпкышлухэр чыгуом
халыхагэх, дэлэжыагэх, ешу-
шагэх. Кэлогээн фае кэ-
ралыгы лэпылэгоу чыгулэж-
хэм кыратыгым ишлагэкэ
игьом губгы лофшэнхэр зэ-
шуахынхэ зэралэкыгэр. На-
хыбэмклэ минеральнэ чыгыэ-
шлухэр, гэстыныпхэр ащклэ
зэралэгьотыг.

Зэфэхьысыжыхэр пшлынхэ зыхуэкӀ, 2015-рӀ илӕсым республикэм илгӕ бжыхӕ-сӕ гектар мин 95,3-м экзӕмки тонн мин 500 кытыг. Аныхъхӕхгӕшлухэр зышыгӕхӕ хъызмэтшӕнлӕхэр лӕжыггӕм и Мафӕ шаггӕшлуаггӕх, катифеггӕ шугьяфтынхэр аратыжыггӕх.

Мы аужырэ ильэсхэм пындым илэжын республикэм нахь зэрэзыщырагъаушомбгущтым пылтых. Зэтынэкыгъэ ильэс 15 — 20-м кыкылоц кырамыхыгъау, мыгъэ пындыж тонн мин 38,5-рэ къахьыжыгъ.

Сеооборотым елытыгызу республикэм ичыгулэжыхэм юф зэрэшэщтым пылтых. Ащ кыхэкыкыкэ тыгэгызэу ашлэрэм ипчыагыэ кышагэгыклагь, нэмькы культурыхэмкыкэ ар зэблахыу.

Натрыфэу республикэм щашэрэм илэс кьэс хэхьо. Мыгэ мы культурэм лэжыгыэ бэгъуагэ кырагъэтыг. ЗэкIэмкIи тонн мин 38,5-рэ аугъоижыг.

Лэжыгызэм ихьын игугу кьэпшын зыхьуклэ, ар зэрифэшъуашэу республикэм ихьызмэтшланлэхэм зэшъуахыг. ЗэкӀэмкӀи 2016-рэ илъэсым йуахьыкынэу бжыхьэс гектар мин 95,6-рэ апхьыг, ащ щыщэу хьэм гектар мин 12,2-рэ, коцым гектар мин 82,6-рэ, трикалием гектар 835-рэ рагъэубытыг. Джащ фэдэу рапс гектар мини 4,3-рэ ашлаг.

Республикэм чыгулэжыхэм дэгъоу къагурэлэ чыгулм хэ-мыльхьагъэр къызэрэхэмыхы-жыыщтыр. Арышъ, сидигьокки лэжыгъэ лэпкъышлухэр агъэ-федэх. Мэкъу-мэщынклэ Крас-нодар дэт шлэныгъэ-ушэтэкло институтым ззэгъыныгъэ да-шыгъэу илъэс пчъагъэ хуыгъэу дэлажъэх. Наукэм тетэу лэ-жъэр чыгулэжыхэм ягъэхъа-жъэхэр нырылъгъу мэхъу. Мы илъэсым бжыхъасэхэм ялу-хыжыынклэ гъэхъэгъэшлухэр злэхэр бзу къахэкыгъэх. Зы гектары центнер 80-м, 100-м аклахъэу кызыыхыгъэхэ-ри къахэкыгъэх.

(Иклэүх я 2-рэ нэклүб. ит).

Пынджлэжыным зырагъэушъомбгъу

(Икълух).

Мы ильэсми агрономиемклэ технологиэ пстэури агъэфедэзэ лэжыгъэм ипхын зэрэзэшлуахыгъэм ушегъэгугъы кымафэр зэрифэшъуашэу бжыхасэхэм рахыныш, къэкlorэ ильэсми лэжыгъэ дэгъу къахыжыныу. Непэрэ мафэм ехъуллэу бжыхасэхэм языхт уигъэрэзэнэу щыт, зэкI пlоми хъунэу кыыхэкIыгъ.

— ЗэкIэми тэшIэ мэкъумэщ хызмэтым экономикэмклэ мэхъанэшхо зэрилэр. Къэралыгъо программэхэм къадыхэлъытагъэу бюджет зэфэшъафхэм къахыжыгъэ Iэпылэгъухэр тихызмэтшIаплэхэм къафэкIох, ахэр зэрифэшъуашэу агъэфедэзэ

дэх, — кылуагъ Ю. Петровым. — Непэ гумэкIыгъоу къэуцухэрэм ащыщ минеральнэ чыгъэшлэхэм ауасэ кызырэхэхъуагъэр, ащ ауасэ сомэ 15-м ехъу. А Iофыгъор гъэтхэ губгъо IофшIэнхэр къэмысхэзэ зэхэфыгъэ хъунэу тэгъуэ. Минеральнэ чыгъэшлэхэм ауасэ зэхалшIэу кырамыгъэхыжыщтми, ахэр зэрагъэгъотынхэмклэ Iэпылэгъу къафэхъунхэу тыфай.

Минеральнэ чыгъэшлэхэм язэгъэгъотынклэ республикэм ихызмэтшIаплэхэр «ЕвроХим» зыфилорэм Iоф дашIэ. Ащ нэмыклэу бэмышIэу «ФосАгро» зыфилорэ зэлухыгъэ Iах-зэхэлъ обществэми зэзэгъыныгъэ дашыгъ. Бжыхасэхэм

япхынкIэ агъэфедэгъэ чыгъэшлэхэм ащыщхэр ащ кыщачафыгъэх.

Мэкъумэщ хызмэтым ыльэныкIэ къэралыгъо Iэпылэгъоу Урысыем илэр зэкIэ республикэм зэрифэшъуашэу зэригъэфедэрэр Юрий Петровым кылуагъ. ЗэкIэмкIи Адыгеим ихызмэтшIаплэхэм сомэ мин 700-м ехъукIэ мы ильэсми Iэпылэгъу афэхъугъэх. Джащ фэдэу IэкIыб къэралыгъохэм къарашырэ продукциер тэтыехэмкIэ зэблэхъугъэ зэрэхъуцтым кыдыхэлъытагъэу нэмыкI лъэныкIохэм къафагъэшъошэгъэ мылкур агропромышленнэ комплексым изыкIегъэлэтын кыфагъэзагъ. Мылэрысэм, пынджым, щэм, лым, нэмыкIхэм ялэжыны ыкIи якъыдэгъэ-кIын пылхэм къэралыгъо Iэпылэгъухэр аратых.

ПАТЫКЪО Анет.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

БзэджэшIагъэхэр нахыбэ хъугъэх

Адыгэ Республикэм ихэбзэухъумэкIо къулыкъухэм япашэхэр зыхэлэжыгъэхэ координационнэ зэхэсыгъо джырблагъэ щылагъ. Ар зерищагъ АР-м ипрокурор шъхьалэу Василий Пословскэм.

Iофтхьабзэм хэлэжыагъэх Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, АР-м и Апшэрэ хыкум итхьаматэу Трэхъо Аслъан, хэгъэгъу IоцI IофхэмкIэ иминистрэу Александр Речицкэр, УФ-м щынэгъончъэнымкIэ и Федеральнэ къулыкъу и ГъэлорышIаплэу АР-м щылэм ипашэу Олег Селезневыр, нэмыкIхэри.

Зэхэсыгъом IофыгуитIумэ щахэллэагъэх. Апэрэр — Адыгеим щызэрэхъэрэ бзэджэшIагъэхэр кыыхэгъэщыгъэнхэмкIэ, ахэр зышIагъэхэм ищыкIэгъэ пшъэдэкIыжыр ягъэхыгъэнымкIэ республикэм ихэбзэухъумэкIо къулыкъухэм Iофэу тызыхэт ильэсым имэзи 9 ашIагъэр. ЯтIонэрэр — ахъцэ къолхъэ тын-Iыхыным пэшIуеклогъэным фэгъэхыгъэ Лъэпкъ программэм кыдылътэрэ Iофтхьабзэхэм ягъэцэкIэнкIэ хэбзэухъумэкIо къулыкъухэм ашIэрэ Iофым изытэт.

Мы ильэсым имэзи 9 пштэмэ, республикэм щызэрэхъэрэ бзэджэшIагъэхэм япчъагъэ

лъэшэу зыкызырэлъыгъэр прокурорэу Василий Пословскэм ипэублэ псалъэ кыщычыгъэщыгъ. Ахэм ащыщхэм игъэкIотыгъэу ар къащыуцугъ.

— БлэкIыгъэ ильэсым джырэ фэдэ иуахътэ ехъуллэу тыгъон бзэджэшIагъэ 1112-рэ агъэунэфыгъагъэмэ, мыгъэ ар 1489-м нэсыгъ (процент 33,6-кIэ нахыб), — кылуатэ прокурор шъхьалэм. — Джащ фэдэу бэкIэ зыхэхъуагъэхэм ащыщ зыныбж имыкIугъэ бзылфыгъэхэм зэрэбэныхэрэр — бзэджэшIагъэ 57-рэ ащ фэдэу зэрэхъагъ, ар фэди 10-кIэ нахыбэ хъугъэ.

ГъэлцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIагъэхэм япчъагъи процент 51-м ехъукIэ зыкыIлэтыгъ. Анахь Iофыгъо шъхьалэхэм ащыщ Iэтахъохэм, студентхэм, хьапсым дэсыгъэу кыдэкIыжыгъэхэм бзэджэшIагъэу зэрэхъэхэрэм зэрэхъуагъэр.

Прокурор уплъэкIунхэм кызырагъэлъэгъуагъэмкIэ, республи-

ликэм ихэбзэухъумэкIо ыкIи чыплэ зыгъэлорышIэжыны кылыкъухэм япшъэрылхэр икIу фэдизэу зэрамыгъэцIэхэрэм мыщ фэдэ зэфэхысыжыхэр кыкIэлъыкIуагъэх. Ахэм алъэныкIэ уголовнэ Iофхэр прокуратурэм кызылуиыхыгъэх.

Районхэм бзэджэшIагъэ хылыгъэу щызэрэхъагъэхэми шъхьэихыгъэу Василий Пословскэр къащыуцугъ, ушъхьагъоу ялэхэр зэхафыгъэх.

АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Муратэ иеплъыкIэ-кIэ, бзэджэшIагъэхэм япчъагъэ зыкызырэлъыгъэр къэралыгъом иэкономикэ кыныгъохэр зэрэзэпчхэрэм занкIэу епхыгъ. Непэ цыфым физэшIо-кIыштыгъэр неущ кыдэхъужырэп. Нахыпэм ямылкур къадыгъэгъунэу кызыранэкIыгъэми, амытыгъоу агъотыжыштыгъ. Джы ащ фэдэ зэрэщымылэжыыр, цыфхэм нахь сакъыныгъэ кызыхагъэфэнэу, ухъумэкIо компаниэхэм зафагъэзэнэу зэрэщытыр информационнэ амалхэмкIэ цыфхэм алъагъэлэсымэ ишIуагъэ къэкIонэу Премьер-министрэм ылытагъ.

Ахъцэ къолхъэ тын-Iыхыным пэшIуеклогъэнымкIэ Iофхэм языхт зэхэсыгъом хэлэжыхэрэр тегушылагъэх. ЗэрагъэунэфыгъэмкIэ, мыхэр анахъэу зэхэцэгъэ бзэджэшIакупхэм зэрэхъэх. Хабзэм ахъцэ чIэнагъэу ышIырэр нахыбэ мыхъугъэмэ, хэкIырэр. Бюджетым кыфызэкIагъэкIожырэ процент 5 ныIэп.

ХэбзэухъумэкIо къулыкъухэм хэукъоныгъэу ашIыхэрэм прокуратурэр лъэшэу лыплъэщт. Джащ фэдэу бзэджэшIагъэу зэрэхъэхэрэм лъапсэ афэхъухэрэр кыыхэгъэщыгъэнхэм, ахэр зезыхъэхэрэм гушыIэгъу афэхъунхэм лъэныкIо пстэуми ялэ зэхэлъэу Iоф дашIэнэу координационнэ зэхэсыгъом щырахъухъагъ.

IШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр Iшъынэ Аслъан зэхэсыгъом кыщытырихыгъэх.

Хабзэ зэрэхъугъэу, шэкологум и 20-м кIэлэцIыкIум и Дунэ мафэ хагъэунэфыкIы. Сабыйхэм ящылэныгъэ нахь дэгъу шыгъэным, чыплэ кыинхэм арымыфэнхэм, гумэкIыгъохэм ащыухъумэгъэнхэм анаIэ нахь тырагъэтыным кыфэджэгъэныр ары мы мэфэкIым пшъэрылъэу илэр.

Сабыир щылэныгъэм ыльапс

1959-рэ ильэсым мы мафэм ехъуллэу кIэлэцIыкIум ифитыныгъэхэм я Декларацие аштагъ. Ильэс 30 тешIагъэу а мэфэ дэдэм «Конвенция прав ребенка» зыцIэ документым кIэ-тхагъэх. КIэлэцIыкIум ищылэныгъэкIэ Iэпылэгъу кыфэхъуцт, амалэу илэхэр ышIэнхэм фэлорышIэщт тхылхэр зыщаштагъэхэр мэфэкI мафэу хагъэунэфыкIынэу тыраубытагъ.

КIэлэцIыкIухэм ядунае мамырэу, гумэкIыгъохэр ямылэхэу къэтэджынхэм тиреспубликэ фэлажэ. Сабыйхэм яуахътэ гъэшIэгонэу, шIуагъэ пылэу зэрэкIоштым, шIэныгъэ куухэр сьд фэдэ лъэныкIокIи ялэ зэрэхъуцтым мэхъанэшхо раты.

Сабыйхэм фэгъэкIотэн гъэнэфагъэхэр ялэх. Унагъэхэу сабыищ е нахыбэ зэрысхэм, сэкъатныгъэ зилэхэм, чыплэ кыин иуцогъэ кIэлэцIыкIухэм, ахэм янэ-ятэхэм ахъцэ Iэпылэгъу араты, коммунальнэ фэлорышIэхэм ауасэ итынкIэ, Iэ-зэгъу уцхэм ящэфынкIэ, нэмыкI лъэныкIохэмкIи къэралыгъор ахэм аделэ.

КIэлэцIыкIум и Дунэе мафэ ехъуллэу республикэм ит кIэлэцIыкIу ылыгъэлэхэм, гурыт еджаплэхэм Iофтхьабзэ гъэнэфагъэхэр ащызэхаштэх. Фитыныгъэу ялэхэр агу къагъэкIыжыых.

Гурыт еджаплэу N 10-м кызырэщытIауагъэмкIэ, мы мафэр ильэс кьэс хагъэунэ-

фыкIы, мэхъанэшхо зэрилэри къагурэлэ. КIэлэеджакIохэм аныбж епытыгъэу, нахь ашлогъэшIэгъоныщт лъэныкIомкIэ фитыныгъэу ялэхэр къагуралох. ГушыIэм пае, ублэплэ классхэм ащеджэхэрэ кIэлэцIыкIухэм апае мэхъанэ зилэ мультфильмэхэр къафагъэлыагъох. Нахыжылохэм зэдэгъушыIэгъу гъэшIэгонхэр афызэхаштэх. Зыныбж имыкIугъэхэм афэгъэзэгъэ инспекторэу Анастасия Колесниковар гурыт еджаплэм тыгъуасэ щылагъ. Зыныбж имыкIугъэхэм фитыныгъэу ыкIи ахэм пшъэрылэу ялэхэр къафилотагъэх. Джащ фэдэу терроризмэм пэшIуеклогъэным фэгъэхыгъэу кIэлэеджакIохэм гушыIэгъу афэхъугъ.

Зыныбж имыкIугъэхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм кыдыхэлъытагъэу ыпкIэ хэмылэу юридическэ Iэпылэгъу зэрагъэгъотырэр очылэу Анна Сидельниковам я 10-рэ классым щеджэрэ кIэлэеджакIохэм къафилотагъ. Джащ фэдэу нотариусэу Галина Соловьевар кIэлэеджакIохэм гушыIэгъу афэхъугъ.

КIэлэцIыкIум и Дунэе мафэ-кIэ республикэм щыпсэурэ сабый цыкIумэ тафэгъушIо. Мамырыр ягъогъоу, щылэныгъэм идехагъэ зэхашIэу ахэр псэунхэу тафэлъало.

ПАТЫКЪО Анет.

Сакъыныгъэ кыызхэжъугъаф!

Адыгэ Республикэм Iофтхьабзэу «Вихрь-антитеррор» зыфилорэр шэкIо. ХэбзэухъумэкIо къулыкъухэм зэкIэми шэкологум и 19-м кыщегъэжыагъэу гъэлэшыгъэ шыкIэм тетэу Iоф ашIэщт.

НэмыкI къэралыгъохэм бырысхъу, зэмызэгъыныгъэу къарытэджагъэхэм мыр кызыдахыгъ.

Адыгеим хэгъэгъу IоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу ипашэу Гъомлэшк Байзэт кызырIауагъэмкIэ, терроризмэм ыкIи экстремизмэм япхыгъэ бзэджэшIагъэхэр зэрамыхъанхэм Iофтхьабзэр фэлорышIэщт. Полицием иотделхэу къалэхэм ыкIи районхэм ащылэхэм чэчи мафи кылыкIур ахышт.

Анахъэу непэ анаIэ зытырагъэтыхэрэр цыфыбэ зыщызэрэуагъоирэ чыплэхэу бэдээрхэр, гъэсэнэгъэм иучреждени-

ехэр, вокзалхэр ары. Джащ фэдэу полицием Iоф зыдишIэхэрэм ащыщых къатыбэу зэтет унэхэр зэпхыгъэ гъэлорышIэ-компаниэхэр, шольпыр чыплэ зыгъэлорышIэжыплэхэм, общественнэ организациехэм ялы-кIохэр, къэгъэгъунэным пылэунэе предприятияхэр.

Республикэм щыпсэухэрэм ыкIи хьакIэу къэкIуагъэхэм хэгъэгъу IоцI IофхэмкIэ Министерствэр къялэлу сакъыныгъэ нахь кызыхагъэфэнэу ыкIи зэгъуцэхэрэ цыфхэр, транспорт е пкыыгъохэр зальэгъухэкIэ, телефонэу 02-м кытеонхэу.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Турист отраслэм кытырэ фэо-фашлэхэр цыфхэм анахыбэу агъэфедэхэрэм непэ ащыщых. Анахыбэу лэкыб кьэралыгъохэм защагъэпсэфыныр ары. Илъэс кьэс нэбгырэ миллион пчъагъэмэ лэкыбым зыщагъэпсэфы.

Миллиардхэр членагъэ ашых

Ростуризмэм пограничнэ ыкӀи щынэгъончъэнымкӀэ Федеральнэ къулыкӀухэм къатыгъэ пчъагъэхэм къапкырыкы-зэ, кызыриллытагъэу кызыритыжыгъэмкӀэ, 2013-рэ илъэс-ым нэбгырэ миллион 54-м ехъумэ языгъэпсэфыгъо уахтэ лэкыб кьэралыгъохэм ащакъуагъ. Кризисым ыпкӀ кы-кыкӀэ, блэкыгъэ 2014-рэ илъэ-сым процент 15-кӀэ а пчъагъэр кыелыхыгъ нахь мышлэми, нэ-бгырэ миллион 45,9-у лэкыбым кӀуагъэри макӀэу пӀон пӀэ-кыщтэп. Бжыхъэ-кӀымэфэ уах-тэхэр кызыхъэхэкӀэ зыщыфэбэ кьэралыгъохэм защызыгъэпсэ-фымэ, илъэсыкӀэ мэфэкӀыр ащызыгъаӀомэ зышӀоигъохэм япчъагъэ лъэшэу зэрэахъо-щтыгъэр турист отраслэм лӀф щызышӀлэрэ компаниехэм къа-ушыхъаты.

Анахыбэу Урысыем икыгъэ туристхэм зыщагъэпсэфырэр Тыркуер ары, ащ илъэсыбэ хъугъэу апэрэ чыплэр еубы-ты. БэкӀэ ыуж кынэщтыгъэп Египет, ар сыдигъокӀи ятӀонэрэ чыплэм нахь чыжъэу кьехы-

гъэп. Ростуризмэм кызыриты-рэмкӀэ, кризисым иягъэ кьэ-кӀуагъ нахь мышлэми, Египет кӀонэу путевкэ зыщэфырэм ипчъагъэ нахыбэ хъугъагъэ. Ащ зыщыбгъэпсэфыныр, нэ-мыкӀхэм ягъэпшагъэмэ, бэкӀэ нахь пыутэу ыкӀи зыгъэпсэ-фыгъо уахтэр мыдэуеу щызэ-хашъу бэмэ алытэ. Ау, гухэ-кымы, мы кьэралыгъом узэрэ-кӀощт гъогур непэ «зэфашыгъэ хъугъэ». Чъэпыогъу мазэм и 31-м авиакомпаниеу «Когалы-мавиа» зыфилорэм исамолет-тэу Египет кыбыбыкӀэу Санкт-Петербург кьэбыбыжырэр кызырэфэхыгъэр ары ащ тельхьаплэ фэхыгъэр. Нэбгырэ 224-у ащ исыгъэр экӀэ ту-ристэу мы кьэралыгъом кы-кыжыщтыгъэх. Авиакатастро-фэр кызыхэкыгъэр джыри зэрамыгъэшапэзэ, УФ-м и Пре-зидент иунашъокӀэ шэклогъум и 6-м Египет титуристхэр мыкӀо-жынкъэу «гъогур зэфашыгъ» ыкӀи кӀогъахъу кьэтхэр кыра-щыжынкъэу рагъэжыагъ. Нэу-жым уплъэкӀунхэм кызырагъэ-лъэгъуагъэмкӀэ, самолетыр

террористхэм къагъэуагъ. Непэ ащ ыпкӀ кыкыкӀэ турист от-раслэм чӀэнэгъэхшэ ышӀын фаеу мэхъу. Египет имызакъоу, нэмыкӀ кьэралыгъоу мыщ кы-пэблагъэхэми защагъэпсэфынкӀэ цыфхэр мэщынэх, путевкэу ащэфырэм ипчъагъэ лъэшэу кыщыкӀагъ. Ростуризмэм кы-зыритырэмкӀэ, миллиард пчъа-гъэхэр турист компаниехэм чӀэнагъэ ашых.

Адыгеим щыпсэухэрэри Еги-пет игъэпсэфыплэхэр нахы-бэу кыхъэхыхэрэм ащыщы-гъэх. «Интурист — Адыгея» зыфилорэ компанием кызы-ритыгъэмкӀэ, илъэс кьэс 10-ныгъо мазэм кыщыублагъэу кӀымэфэ уахтэр екыфэкӀэ цыфхэм путевкэхэр ащэфы-щтыгъэх. Блэкыгъэ илъэсым тиреспубликэ икыгъэ нэбгы-рэ 40-мэ Египет зыщагъэпсэ-фыгъ. Мы илъэсым, экономи-ческэ кыныгъохэм апкӀ кы-кыкӀэ, лэкыбым зыщызыгъэ-псэфынэу путевкэ зыщэфырэм ипчъагъэ кыщыкӀагъ. Блэкыгъэ илъэсым нэбгырэ 300 зыщэ-фыгъагъэр, мы илъэсым имэ-

зи 9 кыкӀоцӀ нэбгыри 150-рэ нылэп, Египет гъэпсэфыплэу кыхъэхыхыгъэр нэбгырэ 16. Чъэпыогъум и 31-у тхьамы-кӀагъор кызыхъугъэм ыуж зыпари лэкыб кьэрал кӀожы-нэу фэежъэп, зы нэбгыри пу-тевкэ ыщэфыгъэп. Египет зы-щызыгъэпсэфыгъэ нэбгырэ заулэу гуцылэгъу тызыфэхъу-гъэхэм мы кьэралыгъор зэ-фашыгъэ зэрэхъугъэр лъэшэу гухэкӀ ащыхъугъ. Ащ икурорт узэрэкӀощт путевкэм ыуаси, языгъэпсэфыгъо зэрэзэхашъ-рэри лъэшэу агу рыхыгъэхэу мызэу, мытӀоу зэрэщылагъэхэр кӀауагъ, джыри кызылауахы-жымымэ кӀонхэу хъазырых. НэмыкӀ чыплэхэу путевкэхэр нахь зыщылаплэхэм арагъа-пшэзэ, ахэм анахь мыдэуеу Египет зыщыбгъэпсэфын пӀэ-кыщтыгъэу ары зэралагъэр.

ГухэкӀми, «терроризмэ», «авиакатастрофэ» гуцылэхэр аужырэ илъэххэм нахыбэу зэхэтхыхэ хъугъэ. Ащ фэдэу самолетыр кызырэфэхыкӀэ, цыфхэр егъэщынэхэшь, мы транспортыр зыгъэфедэрэр

апэрэ уахтэм нахь макӀэ мэхъу. Ау экспертхэм зэра-гъэунэфыгъэмкӀэ, ар текӀы, цыкӀу-цыкӀоу цыфхэм хъугъэ-шагъэр ащэгъупшэжышъ, са-молеткӀэ зекӀонхэр зэтеуцо-жы. Хъугъэ-шагъэ горэм ыпкӀ кыкыкӀэ, ащ фэдэу зыгъэ-псэфыплэ чыплэ горэ зэфашы-гъэуи е цыфхэр ыгъэщынэ-хэу а чыплэм мыкӀожджыуи кыхъэхыгъ, ау ари уахтэм зыпкӀ регъэуцожы. Ары ту-рист компаниехэм гугъаплэ къазытырэр, ау, гухэкӀми, спе-циалистхэм непэрэ мафэр адрэхэм афагъадэрэп. Само-летыр террористхэм кызыра-гъэуагъэм, Европэми Азиэми непэ рэхъатныгъэ зэрамы-лыжыым ар рапхы.

Туристическэ отраслэм мил-лиард пчъагъэкӀэ лытагъэу чӀэнагъэ зеришӀырэр мылофы-гъоу пӀон пӀэкыщтэп, ау зэо зэпэуцужыу Сирием щыкӀорэр, терроризмэм зызериушъомбгъу-рэр, цыфхэр зэрэхэкӀуадэхэ-рэр, заом ыпкӀ кыкыкӀэ япсэ-уплэхэр кызырабгынэхэрэр ащ нахь тхьамыкӀагъу. Джар уцу-жыныр, рэхъатныгъэ кьэра-лыгъо пстэуми арылх хъужы-ныр ары анахь шхьалэр.

ХЪУТ Нэфсэт.

ЯмэфэкӀ хагъэунэфыкыгъ

Урысые Федерацием хэгъэу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ икӀулыкӀухэм яподразделениеу участковэхэм шэклогъум и 17-р япрофессиональнэ мэфэкӀэу хагъэунэфыкыгъ. Ащ фэгъэхьыгъэ пресс-конференциеу джырэблагъэ шылагъэр Адыгеим и МВД ипресс-къулыкӀу ипашъу, полицием иполковникэу Гьомлэшк Байзэт зерицагъ.

лӀфхьабзэм хэлэжыагъэх полицием иучастковэ уполно-моченнэхэм ыкӀи зыныбж имыкӀугъэхэм ялӀфхэмкӀэ от-делым ипашъу, полицием ипол-ковникэу Андрей Федосеевыр, Урысыем и МВД изэнэкъокъоу «Народный участковый» зы-филорэм хэлэжыгъэ Мамикон Аракелян.

МэфэкӀым ипэгъокӀэу зэрэ-зэрэуыгъогъэхэр ыкӀи участ-

ковэхэм альэныкӀокӀэ журна-листхэр зыгъэгумэкӀырэ уп-чӀэхэр къатын амал зэрӀлэр Гьомлэшк Байзэт пэублэм кыщылауагъ.

Непэ Адыгеим хэгъэу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ икӀулыкӀухэм уча-стковэ нэбгыри 130-мэ лӀф щашӀэ. Ащыщыбэм ялӀфшӀэнкӀэ лӀпэлэсэныгъэ дэгъу ахэлъ, зэпхыгъэхэ административ-нэ участкэхэм илъэс экӀэ-

лыкӀохэм къулыкӀур ашахы.

— 2015-рэ илъэсым имэзи 10 пштэмэ, — кьелуатэ Анд-рей Федосеевым, — лъэныкӀо зэфэшъхьафхэм япхыгъэ бзэ-джэшлэгъэ 600 фэдиз участ-ковэхэм агъэунэфыгъ. Мыщ хэ-хъэх бзэджэшлэгъэ хыльэхэр, наркотикхэр хэбзэнчъэу зэра-гъэзекӀохэрэм япхыгъэ хъугъэ-шагъэхэр. Джаш фэдэу мы уахтэм ехъулэу администра-

тивнэ хэбзэукъоныгъэ мини 7 фэдиз участковэхэм кыхагъэ-щыгъ. Ахэр анахыу телефон ыкӀи Интернет гъэпцӀаӀохэм, шӀон пытэхэр, наркотикхэр хэбзэнчъэу зыщэхэрэм афэгъэ-хыгъэх.

Тиухэтэ лӀфыгъуабэ кы-зыпыкӀырэр хьапсым кы-дэкыжыгъэхэм икӀоу гъунэ альафыныр, ахэм лӀфшӀӀлэ чыплэ арагъэгъотыныр ары. Сыда пӀомэ бзэджэшлагъэхэм янахыбэр ащ фэдэ купым хэхьэрэ цыфхэм зэрэхъэх. Участковэхэм ягъунапкӀэ ха-хъэхэрэм альэплӀэх, залуа-гъакӀэ, гуцылэгъу афэхъух.

КъулыкӀушӀэ пстэуми ана-хыу участковэхэр цыфхэм нахь апэблагъэх. Мафэ кьэс унэгъо кӀоцӀым кытэджджэрэ бырсырхэр мыхэм зэхафых. Илъэс 92-рэ гъогоу кыкӀлугъэм кьегъэнафэ къулыкӀу пстэу-ми мыр анахь зэрэшъхьалэр. Участковэхэм лӀфшӀэнышхо агъэцӀкӀэ ыкӀи цыфхэм шӀошӀэу полицием кыфырылэр нахы-бэрэмкӀэ ащ кьегъэнафэ.

Нэужым уполномоченнэ уча-стковэу Мыекъопэ районым щылэ Мамикон Аракелян нэ-луасэ тыфашыгъ. Урысые зэ-нэкъокъоу «Народный участ-ковый» зыфилорэм Адыгеим ыцӀӀкӀэ ар хэлэжыагъ. Ти-шӀольыркӀэ онлайн шыкӀлэм

тетэу цыфхэм амакӀэ нахы-бэу мыщ фатыгъ. лӀфхьабзэм хэлэжыэхэрэм кызыралауагъэм-кӀэ, Мамикон зэпхыгъэ участ-кэм щыпсэурэ цыфхэм яп-роцент 90-рэ фэдизмэ ар ашӀэу кычӀӀэкыгъ.

— Илъэси 8 нахь мыхъу-гъэми лӀф зысшӀлэрэр, — кье-луатэ Мамикон Аракелян, — сыздэщылэ участкэм кыхиу-бытэрэ нэбгырэ 2074-мэ цы-хъэ кысфашшӀ, амакӀэ сфа-тыгъ. АщкӀэ лъэшэу сафэраз. Уисэнэхъат угукӀэ узэрэфэща-гъэр, лӀфшӀӀныр зэрэбгъэца-кӀлэрэр цыфхэм зэхябгъэшлы-кӀымэ, кыпкӀоуцощтых, кыб-делэщтых. Участковэр псэуплэ-хэм нахыбэрэ алухъан, ащ исхэм гуцылэгъу афэхъун фае.

Джащ фэдэу Мамикон иуча-сткэ нахыбэу щызэрахъэхэ-рэ бзэджэшлагъэхэми кьате-гушылагъ. Ахэр хыльэхэм ащыщхӀп, нахыбэрэмкӀэ унэгъо бырсырхэм апкӀ кыкыкӀэ фы-къоныгъэу атыращэхэрэр ары. Хабзэр аукуозэ шӀон пытэ-хэр зыщашэхэрэ унагъохэри кыхегъэщых. Зэфэхысыжъэу кышлыгъэр — лӀфшӀӀни ры-раз, цыфхэми афэраз.

ГухэкӀ нахь мышлэми, зы-хэлэжыгъэ зэнэкъокъум иятӀо-нэрэ едзыгъо текӀоныгъэр ащ кыщыдихыгъэп. КъэкӀощт илъэххэм джыри ащ фэдэ амал илӀщт.

ІШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтыр Ішъынэ Аслъан тырихыгъ.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Зыфэе фондыр хэти ежъ-ежырэу къыхехы

Цыфхэм пенсием пае мылькоу зэлуагэклагэр хэбзэнчэу ПенсиехэмкІэ мыкэралыгъо фондхэм ахэгъэхъажыгъэным Адыгеим чыплэ шырилэ хъугъэ. Ащ къыхэкІэу ПенсиехэмкІэ фондхэм и Къутамэу Адыгэ Республикэм шылэм тиреспубликэ шыпсэухэрэм агу къегъэкІыжы пенсием пае мылькоу зэлуагэклагэр ПенсиехэмкІэ мыкэралыгъо фондхэм зэрахэгъэхъажырэ ыкІи мылькоу зэлуагэклагэр зыгэлорышлэщт

компаниер зэрагъэнэфэрэ шыкІэхэу хэбзэгъэуцугъэм ыгъэнафэхэрэр.

ШокІ зимылэ пенсие страхованием исистемэ тегъэпсыкІыгъэу страховщикхэу шытынхэ альэкІышт Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонди ПенсиехэмкІэ мыкэралыгъо фондхэри. Мыльку зыщызэлуагэкІэрэ пенсие ягъэгъэуцугъэным фэшІ зафэжъугъэзэным ыпэкІэ пенсием пае мылькоу зэлуагэкІэрэр зыгэлорышлэнэу цыхъэ зыфэшъушырэ гъэлорышлэкІо компаниер е къралыгъо гъэлорышлэкІо компаниер жъугъэнэфэн шъулэкІышт. Ащ пае клорэ ильэсым

итыгъэгъазэ и 31-м нахъ класэ мыхъугъэу пенсием пае мылькоу зэлуагэкІагэр ПенсиехэмкІэ мыкэралыгъо фондхэм етыжыгъэным ыкІи гъэлорышлэкІо компаниеу е къралыгъо гъэлорышлэкІо компаниеу цыхъэ зыфэшъушырэ кызэрэхэшъухыгъэм ехыплэгъэ лъэу тхылъ ПенсиехэмкІэ фондхэм икълуыкыоу шъузыщыпсэурэ чыплэм шылэм ешъутын фæе. Мыщ дэжым джыри зэ шъугу къэтэгъэкІыжы страховатъ шъузышыщтыр кыыхэхыгъэныр цыфым ежъ ишлоигъоныгъэ тегъэпсыкІыгъэу зэрэщытыр.

ГухэкІ нахъ мышлэми, Адыгеим мызэу, мытлоу ушырихыплэн ылэкІышт ПенсиехэмкІэ мыкэралыгъо фондхэм яагентхэм унагъохэр къаключэхэзэ ыкІи Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд илофышлэхэу загъэлагъозэ пенсием пае мылькоу зэлуагэкІагэр ПенсиехэмкІэ

мыкэралыгъо фонд горэм етыжыгъэным ехыплэгъэ зэзэгъыныгъэм клэгъэтхэгъэнхэм зэрэклагъэгушлэхэрэм. Ащ фэдэ цыф шъуадэжъ къэклагъэмэ, иудостовереие, кыиздикІыгъэр ыкІи фитыныгъэу илэхэр шъууплэкІунхэ шъуфит. Зэзэгъыныгъэм шъукІэтхэным шъудэмыгулэу, фондыр зыфэдэр, ащ къэбарэу пылхэр дэгъоу зэхэшъуфых. ЗыгорэкІэ телефонкІэ кыышъуфитеохэу шъуимыльку нэмыкІ фонд горэм етыжыгъэным шъуклагъэгушлэным зыфежъэхэкІэ, пенсием пае мылькоу зэлуагэкІагэр гъэлорышлэгъэным ехыплэгъэ Іуагъэ жэрылокІэ адэшъумышІ. ЗыгорэкІэ джэнджэшыгъэ шъуилэ хъугъэмэ, Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд икълуыкыоу шъузыщыпсэурэ чыплэм шылэм шъуфитеу, ащ джэуап икыу кыышъуатыжыщт. Сакыныгъэ кызыхэжъугаф, шъумышлэрэ цыфыр шъуиунэ кышъумыгъахы!

КІэлэеджакІохэр шэпхъакІэхэм ащагъэгъозагъэх

Урысые Федерацием ПенсиехэмкІэ ифонд пэщэныгъэ дызэрихъэзэ, гурыт еджаплэхэм яклэлэеджакІохэмрэ апшэрэ еджаплэхэм ачІэсхэмрэ пенсиехэмрэ социальнэ тынхэмрэ яхыплэгъэ гъэсэнныгъэ ягъэгъотыгъэным ехыплэгъэ Іофыгъохэр егъэджэным ипрограммэ дыхэтэу зехъэгъэнхэр Адыгеим шыльагэкІуатэ.

Джырэблагъэ а Іофым ехыплэгъэ урок шызэхашэгъагъ Тэхутэмыкыое районымкІэ поселкэу Отраднэм дэт поселкэ еджаплэм. ПенсиехэмкІэ фондхэм ичыплэ кълуыкыоу Тэхутэмыкыое районым шылэм илофышлэхэм гурыт еджаплэу N 9-м иклэлэеджакІохэм къафалотагъ пенсие фитыныгъэхэр зэлуагэкІэгъэнхэм ехыплэгъэ шэпхъакІэхэу хэбзэгъэуцугъэм ыгъэнафэхэрэр.

Гушылэм пае, страховой пенсие пфагъэуцуным ифитыныгъэ уилэ хъуным фэшІ кыкІэлъыклорэ шапхъэхэм уилофхэр адиштэхэу шытынхэ фæе:

— хабзэм ыгъэнэфэгъэ ныбжым

(бзылфыгъэхэмкІэ — ильэс 55-рэ, хъулыфыгъэхэмкІэ — ильэс 60) унэсын фæе; — ІофшлэнымкІэ стаж икыу — 2015-рэ ильэсым кыыщыублагъэу ар ильэси 6 мэхъу, уилэн фæе, ыужкІэ ильэси 10-м кыкІоцІ стажым ильэс къэс хэ-хъонэу щыт;

— ильэс балл анахъ макІэу ищыклагъэм фэдиз уилэн фæе. 2015-рэ ильэсым ар ильэси 6,6-рэ мэхъу. ЫужкІэ ильэс къэс ар ильэси 2,4-кІэ нахъыбэ хъушт ыкІи 2025-рэ ильэсым ехъулэу 30-м нэсыщт.

ХэушъхъафыкІыгъэу кІэлэеджакІохэм аналэ тырагъэдзагъ хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэм тегъэпсыкІыгъэу Іофшлэныр ебгъэжъэн, нэмыкІэу кълон хъумэ, лэжъапкІэр шыпкъагъэ хэлъэу кызэрэуатыщтым тегъэпсыкІыгъэу ІофшлэнымкІэ зэзэгъыныгъэ адэпшын фæеу зэрэщытым. Ащ имызакъоу, Іофшлэн кыозытырэм шокІ зимылэ пенсие ыкІи медицинэ страхованиехэм атегъэпсыкІыгъэу страховой тынхэу кыпфилы-

тагъэхэм ыкІи пфитыгъэхэм яхыплэгъэ отчет ытызэ ышын фæе.

ЗэлуагэкІгъум икълуыкым ПенсиехэмкІэ фондхэм и Гъэлорышлэлэ илофышлэхэм клэлэеджакІохэм агурагъэуагъ Іофшлэныр зырагъэжъагъэм кыыщыублагъэу аныбжъ кызыскІэ пенсиеу къратыщтыр зы-

фэдищытым илофыгъохэр ахэм зэрэхъанхэ зэралэкІыщтыр ыкІи аратыгъ тхылъэу «Все для будущей пенсии, для учебы и жизни» зыфилоу Урысые Федерацием ПенсиехэмкІэ ифонд кыидигъэкІыгъэр.

АЦУМЫЖЪ Аминэт.
ПенсиехэмкІэ фондхэм и Гъэлорышлэлэу Тэхутэмыкыое районым шылэм ипащэ игуадэ.

Пенсие шапхъэхэр къафалотагъэх

ЫлпшэкІэ шылэ къэбарым кызэрэщылуатэрэм фэдэу, джырэблагъэ ПенсиехэмкІэ фондхэм и Гъэлорышлэлэу Теуцожь районым шылэм илофышлэхэу Хъаджэбыекъо Светланэрэ Хъот Гошнагъорэ пенсиехэм яхыплэгъэ гъэсэнныгъэ ягъэгъотыгъэным фэгъэхыгъэ урок кыутырэу Шевченкэм дэт еджаплэм шызэхашэгъагъ. КІэлэеджакІохэм ыкІи ахэм яклэлэегъаджэхэм пенсие лъэпкъыкІэхэр зэрэгъэпсыгъэхэр ыкІи ахэр кыуатынхэм фэшІ фитыныгъэхэр зэлуагэкІэгъэнхэм шапхъэу пылхэр, СНИЛС-р ящыклагъэу зыкІыщытыр, страховой тынхэр зилэужыгъохэр ыкІи нэмыкІыбэр къафалотагъэх.

Урокым икълуыкым клэлэеджакІохэмрэ ахэм яклэлэегъаджэхэмрэ яупчІэхэм джэуапхэр аратыжыгъэх.

Тхъамафэм ихъугъэ-шІагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ кызэрэтитырэмкІэ, шэклогъум и 9-м кыыщегъэжъагъэу и 15-м нэс республикэм бзэджэшлэгъэ 42-рэ щызэрахъагъ.

Ахэр: цыфым ыпкъыне-лынэ шъобж хыльэхэр тырацагъэхэу 1, гъэпцлагъэ зыхэлъ бзэджэшлэгъэи 4, тыгуагъэхэу 20, хъункІэн бзэджэшлэгъэу 1, нэмыкІхэри. Экономикэм ылъэныкыокІэ хэбзэгъэуцугъэр гъогъгуи 5-рэ аукъуагъэу хэбзэхъумакІо кълуыкыухэм кыыхагъэщыгъ. Бзэджэшлэгъэ зезыхъэгъэ нэбгырэ 27-рэ агъэунэфыгъ, зэхафын альэкІыгъэр процент 62-м клэхъэ.

БлэкІыгъэ тхъамафэм Адыгеим игъогъухэм хъугъэ-шлэгъэ 11 къатехъагъ. Ахэм зы нэбгырэ ахэкІодагъ, нэбгырэ 13-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым клэрысхэу водитель 47-рэ къауытыгъ, гъогъурыклоным ишапхъэхэр гъогъгу 3065-рэ аукъуагъэу кыыхагъэщыгъ.

Имые машинэр рифыжъагъ

УФ-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ имежмуниципальнэ от-делэу «Адыгейский» зыфилорэм икълуыкышлэхэм ильэс 30 зыныбжъ хъулъ-

фыгъэу Теуцожь районым шыпсэурэм ылъэныкыокІэ уголовнэ Іоф кызэ-Іуахыгъ. Имые машинэр зэрэри-фыжъагъэмкІэ ар агъэмысэ. Полицием идежурнэ часть зыкыфэзыгъэзагъэр ильэс 24-рэ зыныбжъ кІэлакІэу кълэу Краснодар шыпсэурэр ары. Ащ кызэри-ІотагъэмкІэ, иавтомобилэу ВАЗ-2114-р шлурафыжъагъ. Ащ таксистэу Іоф ешлэ, мы мафэм къуаджэу Пэнэжыкыуае

щыц кІалэр иунэ ышэжыныу лъэныкыо-хэр зэзэгъыгъэх. Ау псэупІэм кы-зэсыхэм, пассажирым ахъщэм изы Іахъ ары нылэп кыштагъэр. Ащ кыыхэкІыкІэ нэбгыритІум азыфагу зэмызэгъыныгъэ кытэджагъ. Бзэджашлэм машинэр зыем утынхэр рихыгъэх, нэужым ащ итысхы, Іукыжыгъ. Полицием илофышлэхэр автотранспортым лы-хъухэзэ, Пэнэжыкыуае иурам горэм тетэу ар къагъотыжыгъ. Хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэр къауытыгъ, мы уахътэм хэбзэ-ухъумакІохэм оперативнэ ыкІи зэхэфын Іофтхъабзэхэр рагъэ-кІокІых.

Зылыхъу-щтыгъэхэ бзылфы-гъэр къауытыгъ

Полицием икълуыкыушлэхэм зэхашэгъэ оперативнэ-лыыхъун Іофтхъабзэхэм яшлуагъэкІэ ны капиталым ылъэныкыокІэ, гъэпцлагъэ зыхэлъ бзэджэшлэгъэ зезыхъагъэу зэгугафэхэрэ бзылфыгъэр къауытыгъ. Ар Мыекъуапэ щыц, зы-

зэригъэбылтырэм кыыхэкІыкІэ хэб-зэхъумакІохэр лъыхъуштыгъэх. 2012-рэ ильэсым мэзаем ащ ылъэ-ныкыокІэ уголовнэ Іоф кызэІуахы-гъагъ. Тикъэлэ шъхъалэ ифэтэр го-рэм исэу бзылфыгъэр къауытыгъ. Джы зэхэфынхэр макІох.

Наркотикхэр кыпкъырахыгъэх

УФ-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ Тэхутэмыкыое районым-кІэ иотдел иоперативникхэм пэшлорыгъэш Іофтхъабзэхэр рагъэкІокІы-хэзэ, ильэс 50 зыныбжъ хъулъфыгъэу кыутырэу Хомуты шыпсэурэм хэб-зэнчэу наркотикхэр ылыгъынхэ зэ-рилъэкІыщтым фэгъэхыгъэ къэбар къалэкІэхъагъ. Ащ Іальмэкъэу ылыгъыр зауплэкІум, синтетическэ наркотикхэр кырахыгъэх. Эксперт-криминалист-хэм нэужым ар къаушыхъатыжыгъ. Уголовнэ Іоф кызэІуахыгъ.

Клэлээджаклохэм ыпсэ ахэль

Теуцожь районым гээсэньгээмклэ илофышлэхэм
егээджэн-пунуыгээр нахышлоу зэхэщэгээным
фэгээхыгээ зэхэхэу рагээклокыхэрэм
ащытэлээгэу Очэпшые гурыт еджапээм ищытхэу
ээрэлэрэр, ащ идиректорэу Делээкэ Мариет бэрэ
кыызэрэхагээщырэр.
Бэмыхшэу Делээкэ Мариет кызыхыгээ мафэр
хигээунэфкыыг. Тэри ащ ехэулэу гущылэгэу
тыфэхыг.

— Сэ 1960-рэ илээсым Яблоновскэм сыккыыһыхуугь. Нэчэрэзыеклэ Хуутмэ сыряпху. Сятэ Хуут Заурбэч, сянэу Шамхъан Едэлсыккыоешомклэ Цыккылуныбэм япху, — цылэныгыгэ ыгогу кыккыгъэм тыщегъэгъуазэ Мариет. — Поселкэм ия 55-рэ гурыт еджаплэ кызысысэхым, сянэ-сятэхэм яшлоигъоныгъэклэ Краснодар дэт сахарнэ техникумум сылчэ-хьаг, ау сьфэяг апэрэ классым кыщегъэгъагъэу тиклэ-лэгъэджагъэу Лариса Литвиновам фэдэ сыхуэнэ. Ащ пае техникумум сыккычлэккыжи, Адыгь кэралыгъо клэлэгъэджэ институтум ифизмат сылчэхаг.

Зыщеджэгъэ еджапӕм ӕм-
шӕнӕр щыригъжыагъ. Лаборан-
тыгъ, пионервожатагъ. 1982-рӕ
ильӕсӕм унагъо ихыагъ. Шӕхъ-
гъусӕ фӕхъугъӕр Очӕпщыекӕ
Делӕкъо Нурбый. 1985-рӕ иль-
сӕм ӕм ышӕзӕ институтыр
къыуыхыгъ.

Апэ Очэпшыя гурыт еджаплэм ивожатэуи шытыгь. Ащ ууж ильэсыбэрэ егъэджен-плынэгъмклэ еджаплэм идиректор игодзагь. 1996-рэ ильэ-

нищү шеджэштүгэх. Унэжым зыгорэ кыпашыханэу кызыталом, ти Президенти, районом ипачи, Москви лэлу тхылхэр афэтхыгэх. Федеральнэ программэу «Кыблэ» зыфилорэм тыхагэуцуаг. Тхылхэм гыгъэазырын илэсиблэ тыпылыгыг. Тыхагэпсэух типашэхэр, кыдделэгэх, 1999-рэ илэсьым тиеджалэ рагажыи, 2004-м ичэпныогу мазэ и 22-м аухыг.

— Джы тиеджаплэ фэдэ республикэми итэп плóми хъун. Тлоу зэтет псэолъэ дэхэшху.

сшюагьор тьеджаплэ Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхаклу-щынэ Аслъан 2010-рэ илъэ-сым кызэрэклоггагъэр, тилоф-шагъэхэм нэлъасэ зызэрафи-шыгыагъэр, кытфэразуэ зэрэ-кложыгыагъэр ары. Шухафтын-шагъохэри кытфишыгыэх.

Тиеджапlэ нэбгыри 150-рэ чlэс. Федеральнэ къралыгъо шапхэхэм ялпытыгъу етэгaджэх. Къыддэхурэри макlэп. Районымklэ дьшэ бгъэхалъхэхэр нахыбгъу кързыыхыхэр тэ тиклалэх. Мыгъэ зз-тыгъо ушэтынхэм тиеджаклохэм

шхалэ ятлонэрэ чыплэр рес-
публикэм кыышыфагыэшъошагы.

Ау ащ фэдиз шыгхуур Мариет еж изакъоу зыфихы-
жырэп, зидэгъу, зидэхэ ылорэр
илофшлэгъу нэбгырэ 36-р ары.
Ахэм ашыщыгъу 20-р кIэлэегъадж.
ГурытымкIэ анбыхьур илгъэ
40 — 45-рэ. КIэлэегъаджэ 13-мэ
апшъэрэ, адрэхэм апэрэ ка-
тегориехэр ялэх, зегурылэхуэ
здэлалжэх. Зищытху пацэм
кылохэрэм ашыщых Батыж
Заремэ, Нэлэтыж Маринэ,
Къэээнч Эммэ, Нэхэе Заре-
мэ, Куб Асиет, Делэкъо Нэф-
сэт, Кушъу Тэмарэ, Нэхэе Аси-
ет, Дыхъу Эммэ, нэмыкIхэри.

Гухэлъхэмн таклэупчлагъ.
Къызэриуагъэмклэ, клэлэеджа-
клэхэм шлэныгъэ куухэр арагъэ-
гъотынхэм пае ежъхэмн лоф
ыдашлэжъышт, гъунэкъаклэхэр
аштэштых. Къыхъашт илъэс
еджэгъум апэрэ классым чла-
гъэхъашт клэлэцыкълу 19-р еджа-
плэм шагъэхъазыры, клэлэцыкълу
лыгылплэмн нэгъырэ зытфых
къыкълышт.

Марият иунагъуи дахэ. Иш-хьэгъусэу Нурбый бухгалтер. Пшъэшъиц зэдаплугъэ — Рузан, Зарем, Аминэт. Щыми алшъэрэ гъэсэнугъэ ял, унагъо ихьагъэх.

Делэкьо Мариет Урысье Федерацием гъэсэнэгъэмклэ илофышлэ гъэшлуагъ. Адыгэ Республикэм и Парламент и Щыгъу хылъ кыфагъэшъошагъ. Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ рэзэныгъэ тхылъу кырытырэри икабинет пылгагъ. Тыфъалъо джыри ахэм ахигъэхъонэу, зипэщэ еджаплэм ищыгъоу алорэм кышчымыклэнэу, бэгъашлэ хуэну, ыльфыгъэхэм янасып, ятхъагъо адигошынэу.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

сым кышгеъэжыагъэу гурыт
еджаплэм идиректор, иштхъу
аригалозэ лоф ешлэ. Физикэм-
кли, хысапымкли, информати-
кэмкли регъаджэх.

— Мариет, еджапѣм иди-
ректорэу узыщытыр илѣс 20
хушчт. А Іанатѣм узылохѣм
лофхэр зытетыгѣэхэмрѣ джы
зэрэхугыэхэмрѣ эбгѣапшэхѣ-
мѣ...

— Ар уашьомрэ чыльэмрэ
язэпэчыжыагэ фэд. Тиеджаплэ
зычлэтыгэр жьы дэдэ хьуга-
гэ, цыклогэ, чылагэ. Сме-

Тышэгушлыкы, тыфэсакы, илгэс 11 хуыгэшъ зы гъэз-кIэжын етшыллагъеп. Класс 21-рэ мэхъу. ЗэкIэ предмет-хэмкIэ кабинетхэр тилэх, ахэм ящыкIагъэхэр ачIэтых. Тиак-тэс зал тIысынIэ 220-рэ ил, шахпIэм кIэлэеджэкуи 120-рэ чIэфэ.

— Егъэджен-пунугъэр не-
пэрэ шапхъэхэм адиштэу зэ-
хэщэгъэнымкIэ шъуилофшIа-
гъэхэр зыфэдэхэм ташыгъэ-
гъуазэба.

— Апэу кыызэрезгъажьэ

дэгбоу закьыщагьэльэгуагь.
Нэбгыриблэу гурыт еджаплэр
кьэзыухыгьэхэм ащыщэу 3-мэ
дышэз бгьэхалхьэхэр кьахыгь-
гьэх. Экэлэри апшээр эджа-
плэхэм стипендия кьаратызэ
ащеджэх. Тиклэлэеджаклуици
ГТО-мклэ зэнэкьокьоу Белго-
род шыкьуагьэм хэлэжьагьэх,
тиклэлить — зым дышэз, ятло-
нэрэм тыжын бгьэхалхьэхэр
кьахыгьгьэх.

ИлъэсыкӀэ еджэгум зыфэ-
гъэхъазыргъэнымкӀи, кӀэлэ-
еджакӀохэм ягъэшхэнкӀи ти-

Ыгуи игъаши
къашьом хильхьягъэх

Льэпкь культурэм и Гупчэу Псышуапэ дэтым Адыгеим ыки Пшызэ шьольыр культурэмклэ язаслуженнэ юфышлэу, адыгэ культурэмклэ и Гупчэрэ народнэ ансамблэу «Шапсыгэмрэ» зэхэзыщэгъэ Хэшх Аслъан Щухъайбэ ыкьом ыныбжь илъэс 80 зэрэхуыгэр цыхагъэунэфыкыгы.

...Гупчэм ихъарзынэщ къыццызэтырагъэнэгъэ кадрэжхэм я 80-рэ илэзэхэм культурэм илофышлэхэм юф зэрэшэцтыгъэр угу къагъэкыжы. Къушхэм чыжьэу хэс адыгэ къуаджэхэм ащыщ кинолентэ къышагъэлэпгъонэу «УАЗИККЛЭ» ащ. Гъогур дэи, машинэж цыкълум

фэкьудыирэп, етланэ кы-
зтеуцуапэ. Кіэкозэпыль
фуккыбзэ шыгъуэ, гал-
стук шлүцэри дэлэу ащ
хульфыгъэ къекы, ма-
шинэр ыгъэсысэу регъа-
жэ. Лентэм еплыхъэрэм
Жэхх Аслъан къашлэжы,
ягуапэу зэлүшэщэжых.
Ащ фэд ар цыфхэм агу
кызыэринэжыгъэр — ри-
хыжыэр Іофыр ыгъэца-
клэу, кызыэцклароп зычы-
щыр ымышлэу, гумызагъэу.

Аслын кызышыхууга чылуу Тхыагапшыэ икыгэ лэшэгум ия 70-рэ илээс хэм кээшөккө купуэ «Юдыш» зыфилорэр шы- зэхашэгыаг, нэужым ащ «Шапсыгэккэ» еджэгыа- гыах. Адыгэ шуаши, адыгэ пшы- ны ялагэхэп, Аслын ишэн пытэккэ ишыкыгэщт пстуури зэригэулуугэ. Илээс пчыагэрэ оредыр, кыашьор зыкласэхэр, музыкалыне лэмэ-псымэхэм кы- зыгэлөшүхэрэр кыыхигэщыгыгэ хыккы кызырришэлагыах.

Ахэр ээклэ кышьюакулу оредылуи хуугэхэп, ау лэпнкь кэшьюаклэм идэхагэз гукли псэкли зэхэзышлагэхэр «Шапсыгэм» кыхэнэгэгэх. Адыгэ кэшьюаклэжхэр кызэрэпшыштхэр цыпэ-цыпэу кыагытыжыгыгэх, бэрэ ахэр цыфхэм арагьэльэгугьэх, нэгэ кыхэнэсыгэмн ахэр кэшьюакло купым иконцерт программэ иналмэс-налкьутэу хэтых.

Я 90-рэ ильэсхэм Хэшх Аслъан Псышлөлэ районым культурэм и Унэу илэм аплэрэ адыгэ культуэрэм и Гупчэ шыэзы-хыщэгъагъ. Ащ кызыкълэуыгуагъэх урыс, украинскэ, белорусскэ, ермэл, урым, кызэкъ гупчэхэр. Непэ ащ лъэпкь культуэрэм и Гупчэкъ еджэх, Псышлөлэ районым культуэрэмкълэ иотделыгъэм ипэщэгъэ К. Мазлумян ыцлэ ащ ехы. Непэ Гупчэр Урысыем ичлэплэбэм ямызакъоу, лэклиб хэгъэгухъеми ашашлэ.

Лъэуж дахэ кыгъганы Аслъан 2005-рэ илъэсым идунай зехъожым, ар зыпылыгыгъэ лъэкъ лффыр ыкфое Руслъан лъыгэклогатг. Ятэ адыгэ культурэм иклэнэу ыугфойггэм ыкфое хыгэхъуаггэр бэ. Непэ Гуччэм клэлэцкыкфэ кэшшюклог купфэ «Адыгэхэр», лъэкъ кышфом

истудие, инструментальнэ купэу «Насыпыр», искусствэхэмкIэ IкIэлэцIыкIу еджапIэр ыкIи ащ икIутамэхэр хэхэх. Творческэ коллективхэм Краснодар краим, Адыгеим, Къэбэртэе-Бэпкъарым, Къэрэщэе-Шэрджэсым, Украинэм, Белоруссием, Абхазым, Тыркуем ичIыпIабэ къаIкIухагъ, цIыфыбэ Iэгу къафIытеуагъ. Адыгэ Хасэр ягъусу фестивалъхэу «ПсынэкIэчхэр», «Жыуагъохэр», «Къегъалы, адыгэ пщынэр», нэмыхIхэри зэхашагъэх.

«Къашъоу гъашлэм фэдызыр» зыфилоу аужым реклокыгъэр Хэхш Аслъан ишлэжь фэгъэ хыгыгагъ. Лъэпкъ культурэм и Гуччэ исценэ зыкхыцагъэлъэгъуагъ Краснодар, Армавир, Шхъащэфыжъ, Агуй-Шапсыгъэ, Шоикъо, Ныджэпсыхъо, Афыпсыпэ, Сыхъум, Налчык, Гагрэ, Псышуапэ къарыкыгъэ къэшьокло ыкӀи народнэ куп зэфэшхъафхэм. Фестивалыр зэрэкӀоштыр зэхэзныгъэуагъэр УФ-м изаслуеннэ артистэр, Адыгеим ыкӀи Пшыззшъолыыр

культурэмкӓ язаслуженнӓ Ю-
фышӓ, Адыгӓ Республикэмкӓ
народнӓ культурэм и Гупчӓ иди-
ректорӓ Кӓулӓ Амӓрбый.

Фестивалым хэлэжыагэхэми ихэклэгэхэми афэгүшүагэх Псышлорэ районым иадминистрация ипашэу Светлана Кириенкэр, Шапсыгээ Адыгэ Хасэм итхяматэу Клакыхуу Мэдждэ, культурэмклэ район отделим ипашэу Анна Желнаковар, лъэпкэ гүлчэхэм япашэхэр ыкли яартистхэр.

— Мыш фэдиз клэлэцкыкү куп гъэшлэгъоныбэ шууилэми сшлаггэп, — кылуагъ фести-валыр аухи, адыгэ джэгур зы-рагъажэм Кьулэ Амэрбий. — Хореографхэм loф зэрэшлэрэри бгъэшлэгъонэу шыт, къэшъокло куп пэпч кьжыр кыызэрэшлэ-жын къэшъуаклэ кьегъэлыгъэ. Инэу сызгъэгушулагъэхэм ащыц залым цыфхэр зэрэчиизыгъэр. Ащ кыккырэр лъэпкэ культур-рэхэр зэрэмьклодыхэрэ ыккы цыфхэм зэрэкласэхэр ары.

Хэшх Астъян щэлэфэклэ культу-
турэм ичылапхъэу ыпхьыгъэр
непи къыхэклы ыкли мэбагьо.

Льэпкэ фестивалым изэхэ-
цэнкэ лэпылэгү кызырафэхү-
гэхэм пае зерафэразэхэр ара-
луаг Шыжьэ Рэмэзанэ Джанбэч
ыкъом, Кобл Русьан Казбек
ыкъом, Шыжьэ Салим Анда-
ур ыкъом, Ушо Хьамзэт Шы-
хьам ыкъом, Хьапый Айдэмыр
Долэт ыкъом, Шьхьэлэхьо
Мэджьдэ Шамилэ ыкъом, Мнац
Дашяну Владимир ыкъом, Нэп-
сэу Мурдин Мэхьудэ ыкъом,
обществэу «Шапсыгэ щайм»
ипащэхэм.

НЫБЭ Анзор.

Тыгъэнэбзый

Кымафэр къэкӀуатэ

Аужырэ бжыхъэ мазэр зэрилъэкӀэу мэлъэбакъо: фабэр нахъ къехы, ошхым, жьыбгъэм нахъ зыкъагъэнафэу заутхыпкыхъэ, чышхъашъор зэкӀапхъанкӀэ ыкӀи альэсыхъэ. Гъэуж лӀфшӀэн

хэр етӀупщыгъэу цӀыфхэм зэкӀафэжых; былым ыкӀи чэт-тхъачэт-хуӀлэ хъызмэтхэм къэклорэ чыӀэ уахътэм зытырагъэпсыхъэ. Джащ фэд, тыдэрэ лӀфшӀаплӀи ильэсэу ыкӀэм факлорэмкӀэ шлагъэу илэр ыкӀи мышлагъэр къыщырадзэжы; пстэуми яшыпкӀ.

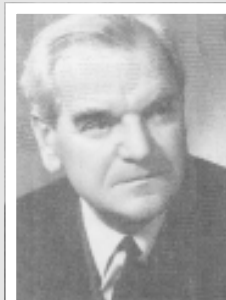
КӀэлэеджакӀохэр ыкӀи студентхэр шӀэныгъэ дэгъухэр ялэхуэ кӀыхъашт ильэсыкӀэм зэрэтыхъаштхэм дэуӀау. ЕтӀани бжыхъэ мэфэ чэфынчъэхэм унэм нахъ ураубытэу зэрэщытхэм хэти лӀф зыдишӀэжынымкӀэ яшӀуагъэ къэкӀо. ШӀэныгъэм лыкӀоныр зикласэхэмкӀэ охътэ дэй цымылӀэми, чӀыопсыр кӀиджэгукӀ-кӀипӀэпкӀэу (гъатхэм фэдэу) зэрэщымытыжым нахъ укызыхегъэ-шхъожы, уигухэлъ нахъ уфегъэблы. КӀэлэцӀыкӀу ыгыплӀэхэм ачӀэсхэми

загъэбэлэрэгъырӀп, етӀупщыгъэу усэхэр, орэдхэр, къашхӀохэр ИлӀэсыкӀэм пае гушӀохэзэ зэрагъашӀэх. АхэмкӀэ щыӀэныгъэр джыри пшысэ закӀ: ашӀуабэ шӀэу Ос Пшъашъэр ыкӀи Лыжъ ЩтыргъукӀыр къазыфӀэкӀоштхэ мафэм, шӀухъафтын лӀшӀу-лӀшӀу лӀлӀмэкыбэр къа-зышаратыштым, ежхэри мэфӀкӀ иным зэрэхэлэжьэщтхэм, зыкызыэрашӀэу, кызызэреджэхэрэмкӀэ, кызызэрэшхӀохэрэмкӀэ «дэгъуцӀэр» къазыфагъэшхӀош-щтым кӀэгъушӀухуэ ежэх. Уахътэр чъэрба?! Къэсышт а ИлӀэсыкӀэ мэфӀкӀ инэу цӀыфыбэм гушӀогъуабэр къафэ-зыхъыштыри.

Ау джыри зы мазэм ехуэ щыӀ ар къэсынкӀэ. Тыгъэгъазэр кымафэм иапэрэ мазэшхоми, мэфӀкӀ зыгъэхъа-зырынхэм зӀплӀэкыгъо тырамыгъафэу кӀошт, ИлӀэсыкӀэр гугъэкӀэ баеу типчъэшхъалумэ къатеуцӀошт.

Ау сэ анахъ кӀэзгъэштхымэ сшӀоигъор ильэсым иуахътэмэ — кымафи, гъатхи, гъамафи, бжыхы — ахӀбдзын гори ахэмытэу гур зэрапхъуатэрэр ары. Уафэхъазырмэ, ахэр зӀкӀэ пшхъапэх.

ТитхакӀохэу шэклогъу мазэм къэхъугъэхэр

ЯхуӀлэ Сэфэр (1914 — 1977)

ЯхуӀлэ Сэфэр Мыхъамодэ ыкӀор къуаджэу Пэнэжыкыуае шэклогум и 7-м, 1914-рэ ильэсым къыщы-

хъугъ. Сабыизэ ибэу къани, къыныбэ зӀпичыгъ, пасэу лӀфым лӀуцуагъ.

1930-рэ ильэсым ильэсибл еджаплэр къылухы, мэкъумэщ техникумэу Краснодар дэтыгъэм чӀэхъагъ, дэгъоу къыухыгъ. Адыгэ хэкум ит МТС-хэм, совхозхэм ащылэжыагъ.

1936-рэ ильэсым комсомольскэ лӀфышӀэу, нэужым хыкумышӀ-очыл лӀфхэр ешӀэх. СССР-м юстициемкӀэ и Министерствэ икурсхэр къылухыгъэх. 1941 — 1942-рэ ильэсхэм гарнизоном и Военнэ трибунал итхъамэтагъ, ащ ыужым партием и Адыгэ хэку комитет лӀф щышӀагъ ыкӀи юридическэ лӀфшӀэным зыфигъэзэжыгъ.

ЯхуӀлэ Сэфэр Адыгэ тхыль тедзӀлэм иредакторэу, Адыгэ радиом иредакторэу, итхъаматэу лӀф ышӀагъ. Ытхыхэрэр 1938-рэ ильэсым къыщегъэжыагъэу къыхиутыштыгъ. Усэхэмрэ поэмэхэмрэ зыдэт тхыльхэр адыгабзӀкӀэ къыдигъэкыгъэх: «Орэд къэсӀошт», «Ытхыгъэмэ ащышхэр», «Стиххэр», «Псыорыпл», нэмыкӀхэри. УрысыбзӀкӀи тхыльхэр къыдигъэкыгъэх. Сэфэр иусэмэ ащышхэр адыгэ композиторхэм орэдышхом ралъхъагъэх. «Адыгееу сигупсэу сиклас» зыфилорэр непэ къызнэсыгъэми анахъ орэд тэмабгъомэ ащыш.

ЯхуӀлэ Сэфэр 1963-рэ ильэсым къыщегъэжыагъэу Урысые Федерацием итхакӀохэм я Союз хэтыгъ.

Бэгъ Нурбий (1937 — 1994)

Бэгъ Нурбий Нухъэ ыкӀор къуаджэу Нэчэрзые шэклогум и 18-м, 1937-рэ ильэсым къыщы-хъугъ. Мэкъумэщхызмэт техникумыр Мые-къуапэ къыщиухи, зоотехникэу

зы ильэсэ колхозым лӀф щышӀагъ. 1959 — 1964-рэ ильэсхэм Адыгэ къэралыгъо кӀэлэегъэджэ институтым филологиемкӀэ ифакультет къыухи, Пэнэжыкыое гурыт еджаплэм ильэсэ заулэрэ кӀэлэегъэджагъ.

1967 — 1993-рэ ильэсхэм хэку гъэзетэу «Социалистическэ Адыгем» илитературнэ лӀфышӀэу, отделым ипащэу лӀф ышӀагъ. Аужырэ ильэситӀум кӀэлэцӀыкӀу журналэу «Жьогъобыным» иредакторыгъ. Ытхыхэрэр 1962-рэ ильэсым къыщегъэжыагъэу къыхиутыштыгъэх. Бэгъ Нурбий иусэхэмрэ ипоэмэхэмрэ зыдэт тхыль 7 адыгабзӀкӀэ ыкӀи зы тхыль урысыбзӀкӀэ къыдигъэкыгъэх. «Хъарым пчъэр фыӀусэхы», «Тыгъэпс», «Гъэбэжыу огъот», «Чыгум игупсэф», нэмыкӀхэри, усӀкӀэ тхыгъэ романэу «МэшлӀчӀэ мыкӀуас» зыфилорэри къыдигъэкыгъэх. Журнал зэфэшхъафхэм, гъэзетхэм иусэхэр къарыхъэ-щтыгъэх, журналистикэми щылэжыагъ. БэмышӀэу Нурбий ипоэмэу «Къошыныжым итхыд» зыфилорэмкӀэ ЛӀпкӀ театрем спектаклэ гъэшӀэгъон цагъэуцугъ, къагъэлъэгъуагъ.

Бэгъ Нурбий бэмыло башӀэщтыгъ, щытхуцӀэхэр, шӀухъафтын зэфэшхъафхэр илэх. 1989-рэ ильэсым къыщегъэжыагъэу Урысые Федерацием итхакӀохэм я Союз хэтыгъ.

КӀэрэщэ Зуз

Шхъахынэр

Шхъахынэр зэтӀджым,
Быныр тӀджи, псы ешӀуагъ.
Ньюжыр къызӀджэм,
Псы лӀпэр боу тешӀуагъ.
ТӀджыгъӀп Къасимэ,
ХъыагъӀп Тасимэ,
Ежыхэм апэ шхъахынэр къальфыгъ.
Оныр дэсыубли, шхъахынэр лусфыгъ.
Сегыигъ Къасимэ,
Седысыгъ Тасимэ,
ЩӀӀӀӀ нӀкӀыр спхъуати, псынэм псы
къисхыгъ,
Нэнэж псы езгъашъуи, щытхуэр сӀ
къэсхыгъ.

Тичэтыу

ЗигъэшлӀожъэу, зышӀошӀыжъэу,
Тичэтыу унэм икыгъ,
Огу нэгоу, пӀкӀэ фыжъэу
Уцы шхъуантӀэм зэу хӀпкӀагъ.
— Сыд пае ибгъэкыгъа?
Мэгъумыгъу пшъэшъэжыер.
— КъэмыкӀожъэу къыхӀкыгъа, —
Мэщхы тхъэжъэу шъэожыер.
Чэтыу щырыр хӀпцӀуау, —
Пшъэшъэжыем сыд фишӀэн.
Шъэожыер хӀцӀэтыкы, —
Щэ къэхъыныр ащ ишӀэн.
Янэ ыбгъэ щырыр лӀэхуэ,
Бжъэшъу шъабэм сӀ сылӀэхуэ.

Хысап-кыдзэнхэр

МыӀэрысэ тхъапша кыпачыгъэр?

МыӀэрысэ чыг горэм шыуи 10 кӀэрыхъагъ. Апэ ит шыум зы мыӀэрысэ къыпичыгъ, ятӀонэрэм — тӀу, яцӀэнэрэм — щы, яплӀэнэрэм — плы, ятфӀэнэрэм — тфы, яхӀэнэрэм — хы, яблӀэнэрэм — блы, яенэрэм — и, ябгӀонэрэм — бгъу, яплӀэнэрэм — пшы кыпачыгъ.

Пстэуми зэхэтэу мыӀэрысэ тхъапша кыпачыгъэр?

Джэуап: зӀкӀэмкӀи мыӀэрысэ 55-рэ кыпачыгъ.

ГушыӀэжхэр

Дунаир зыгъэнэфырэр тыгъэ, дунаир ззыгъэза-фэрэр шӀэныгъ.

Бэ зэгъашӀэ, бэ умыло.

ПлӀэпкӀ итхыдэжъ пшӀэныр насып екъу.

УмышӀэрэм укӀэупчӀэныр губгъэнӀп.

ШӀэныгъэрэ лӀшӀагъэрэ зӀкъошых.

Тыжъугъэджэу кӀоджэхъ-кӀоджэшхыкӀэ

Тэ блэгъитӀу тӀл: зым тегъашхэ, адрэм шагур къеухъумэ. (Чэмы, хъэ).

Цуакъэ щыгъэу къэхуэ, аукушъ шахыжы. (Чэты).

Шхъантэм тесмэ тхъаркӀо, зыкӀудымэ къӀплӀан. (Чэтыу).

Сипсаушхыи сыхъэдашхыи утын хыльэр стемыкӀ. (Шыды).

Ынэ курбы, псыбэ решъу. (Шы).

Хъалыщ Сэфэрбий

Хъалыщ Сэфэрбий Ахьмэд ыкӀор къуаджэу Нэтыхъуае, Тэхутэмыкыое районом, шэклогум и 9-м, 1940-рэ ильэсым къыщы-хъугъ, иилӀэс 75-рэ бэмышӀэу хигъэунэфы-кыгъ. Къоджэ еджаплэр къызеухым Адыгэ кӀэлэегъэджэ институтым филологиемкӀэ ифакультет щеджагъ, къылухыгъ. ИлӀэсы-бэрэ хэкум ит еджӀлэ зэфэшхъафхэм кӀэлэегъаджэу лӀф ащишӀагъ.

Хъалыщ Сэфэрбий ытхыхэрэр 1963-рэ ильэсым къыщегъэжыагъэу къыхеутых. «СшӀошъ мэху», «Чэтэ чӀэгъым», кӀэлэцӀыкӀухэм апае «Гъо-гумаф, пцӀэшхӀо цыкӀур!», нэмыкӀхэри ытхыгъэх. ИмэфӀкӀ мафэ ехуӀлэу тхыльыкӀи къыдигъэкыгъ. Хъалыщ Сэфэрбий Урысы-ем итхакӀохэм я Союз 1987-рэ ильэсым къыщыублагъэу хэт.

НӀкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр МАМЫРЫКЪО Нуриет.

(Къызыкълъыкълорэр шэклогъум и 19-м къыдэкълъгъэ номерым ит).

«Джы хульфыгъэмэ къэщаклэ ашлэрэп! Хэтэ цыпэм ууцоу ушъуымэ пшъашъэхэр къэчъэщтых, ежъ, делэжъыхэм, ажэ псы дэгъэхъуагъ» ылоштыгъ. Боу нyo лyшыгъ тхьамыклэжыр.

Стас. Мам, хатэ тилэп тэ, хэтэ цыпэм ууцунышъ ушъуинэу... Тилагъэемэ хатэ, сыуцунышъ сышъуини.

Гоцнагъу. Сшъхъэ къэмыгъэуэ, сэ къэслагъэм къыкырэр, джы пшъашъэу щылэр щылэу къэцэн пае укъэнэна сэлэ, къыбгурылуагъа? Унэм уимыклэу, пшъашъэмэ уадэ-мыгушылэу ежъхэр къэкълонха уадэжъ?!
Стас. Сыфаеп, слугагъэ, мам, къэсцэнэу...

Гоцнагъу. Ащ фэдэ мэхъуа? Егъашлэм къэмыщэу моуцтэу ухэтышта?

Стас. Егъашлэм къэсцэщтэп слугагъэп сэ, ау джыдэдэм сыфаеп, жьы джыри.

Гоцнагъу. Жьын ылъэкълына? Ащ фэдэ цыф елуа? Илъэс 27-рз хуьгъэ уныбжъ!

Стас. Игъо къэсмэ сэ къэс-лошт, мам. (Икълунэу ежъ.)

Гоцнагъу. Тыдэ укълочта умышхэу?

Стас. Кълалэхэр къысажэх, мам.

Гоцнагъу. Хэтэ къыуажэхэр-рэр? Эдикрэ Артурра? Ахэр уиныбджэгъухэу егъашлэм къэ-пцэнэп.

Стас. Умыгул, тьян, зэклэ дэгъу хушът... Къыпфэсцэщт сэ нысэ дэхэцылкы... игъо къэсмэ... (Екъл.)

Гоцнагъу. Къысфэпщэщт къыгъэщтымэ. Джаушътэу ужэ укыгъэу ухэтызэ лэнэклэу укъэнэщт. Сэ къысфэмыщэагъэри о зыгорэ къызфэпщэжъыгъэемэ тезэгъыштыгъэ. Сыд дунай мы тызытетыр?! (Гъунджэм еплъ.)

Сыдэу мы хульфыгъэхэр делэх. 55 — баба ягодка опятэ зыфалорэм олахъэ сыфэдэм джыри. Машалахъ! (Зэплъыжъы.)

Зыгорэ къысфэмыщэагъэри гъэемэ зи шышлыныеп! А-а! Ащ фэдэ насып тэ тилэна? Кълэлэ мыгъом зэ къышчагъэемэ ар сиушъхъагъоу сэри зыгорэм ыуж сйлъэдэныеба! Ар сэлэ шъхъаеклэ, хэтэ зыуж уилъэдэщтыр? Хульфыгъэ щылэжъэп! Перевелись! Одни алкаши кругом. Гъэрекълуа, гъэрекълуагъа сэлэ, гъунэгъу шъузым ыпхъу дэклугъэти сеупчылъгъ «хэтэ зыдэклугагъэр» слуй. «Сшлэрэп, зы бутыльнэ горэм дэклугагъ» ылуагъ. (Анжелэ къехъ.)

Анжела. Мам, сыда сэлэ къэхъугъэр? Пшъхъэ урэгъушылэжъа сэлэ?

Гоцнагъу. Хъау... моу... сэ пкълыхъаплэ горэ слъэгъугъэти... сигъэщыхъгъ...

Анжела. Сыгучлэ ипхыгъ, къэхъугъэр сымышлэу...

Гоцнагъу. Зи къэхъугъэ щылэп. Стасик къызэрымщэрэм сызэгъугъэутишъ ары. (Янэрэ ыпхъурэ лаллэ зэрэщэкълэ, зэбэхъ.)

Анжела. Мам, джы къэпцэн-удэклоныр боу проблемышхо хуьгъэ. Плъэгъурэба пшъашъэу дэмыклорэр, кълалэу къэзымыщэрэр зыфэдиизыр?

Гоцнагъу. Сэлъэгъушъ арыба! Тэ тилъэхъан пшъашъэхэри дэклон фаллэ ллэщтыгъэх, кълалэхэми къащэнэу зэгъутиштыгъэх. Джы емынэ къэсыгъа? Сыда къэхъугъэр?

Анжела. Мам, бэ ащ ушъхъагъоу илэр. Зым «Сыд пае

Сыфаеп къэсцэнэу! Сы — фа — еп!!!

Едзыгъуитлү хъурэ комедие

Хэтхэр:

Пшыпый Стас — илъэс 27-рз ыныбжъ.

Анжела — Стас ышыпхъу нахъыжъ.

Гоцнагъу — ахэм ян — бзылфыгъэ дах, зыцэн ыгъотмэ, дэклужьынэу хъазыр.

Эдуард — Стас иныбджэгъу.

Артур — Стас иныбджэгъу.

Фатимэт-Фотя — Стас къышчагъэр, илъэс 30 ыныбжъ, пкъы дахэ ил, ынэгъуклэ дахэп.

Русита — псэлъыхъо дэгъу плъэхъу.

Дискотекэм, нысэцэ джэгум къыщышъохэрэ кълэлэ-пшъэшъэ зытфых. Къалэр ары зыщыхуэрэр, непэрэ маф.

сыдэклочта? Ллым сыда есэб-гъэшлэщтыр илъэпэд шлоимэ сямэмэу, сыфэгыклэу, згъашхэу? Сабый силэмэ икъушът» ело. Ллы имылэу сабый илэнэу фый. Адрэр баеу фый, дачи, уни, машини зэклэ илэу, ау гуащэрэ пшырэ имылэу, ибэ хъураеу...

Гоцнагъу. Алахъэм къозэу регъэшъых! Гъэшлэгъонба, гуащэр альэкълэ ашхышът! Ау сэ ащ сешхыфэ тлэклурэ ежэн! Подавится!

Анжела. Хэтэ, мам, узышхыштыр? Зи джыри къыпфа-щагъэгъоп. Къыпфащэмэ, етланэ плъэгъун хуэрэр.

Гоцнагъу. Хэт къысфаша-гъэкли ыпэ жьы кызгъэкълыщтэп. Зыщыщ сымышлэрэ нысэм командовать къызыфезгъэщылъшты, ара? Тлэклурэ ежэн!

Анжела. Стас исыба, мам? **Гоцнагъу.** «Кълалэхэр къысэжэх» ылуи хэхъагъ.

Анжела. Кло ащыгъум, мам, сэ сыкложъын. Стас къэкложъмэ сызэрэфэягъэр еложъ.

Гоцнагъу. Уфэягъэмэ телефонклэ фытеуи елоба.

Анжела. Телефонным ахъщэ илъяжъэп. Ащи тезэщыгъ — ахъщэр ешхы. Идгэкълун тымылэкълырэмэ ари къахэхъуагъ.

Гоцнагъу. Зыгорэ умышхэу укълужьына?

Анжела. Хъау, мэлаклэ сйлэрэп, мам. (Екълыжъы.)

Гоцнагъу (плъэм нэс ыпхъу егъэклугатэшъ, къегъэзэжъы.) Си-насып, пхъумклэ сыгу рэхъат. Унэгъо дахэ ил, зи бырсыр апылэп. Лпыр кълэлэ шлагъу, ешъуаклоп, хэтаклоп. Машинэ-шхо горэм ис. Груз зэфэ-шъхъафхэр къырещэкълых. Бэба джы стройкэу клорэр! Ахъщэ дэхэклаий къегъахъэ, иунагъо ылыгъыжъын елэкълэ (Плъэ-шэу хэщэтыкълэ.)

Зэ мыдрэ делэм къышчагъэемэ, ... цыф тэрэз горэ. Зыхэзгъэкълын-хэшъ — зэрэщылэшъхъ... Сэри сшъхъэ илоф ыуж сыхъажъыныеба. Икълунба сызэрэшъыгъуагъэр? Илъэсиппл хуьгъэ силлыгъэ тхьамыклэр зыщымылэжъыр. Тхъэм джэнэтыр къырет... Нычэпэрэ чэщым шъхъантэм лаллэ есэщэкълышъ сыщылъ. Сэмэркъэуа ушъхъэзэкъоныр? Хульфыгъэ умышлэгъоу...

ПЭИУХЪУ.

КЪЭЛЭ ПАРКЫР.

Натхъо Джанхъот ишлүлэ-гъу ордэмэ ащыщ горэ радиом къело. Стасрэ Артуррэ пхъэнтлэклүм тесых, Эдик къылохъэ.

Эдик. Здэрэу.

Стас. Здэрэуэм — Сэлам.

Эдик. Сыда? Сыдым тешъу-убытагъа? Тэклүа танцым?

Артур. Тыклошт, ау джыри жьы. Садисъ, жьы къабзэ подышим, поболтаем.

Эдик. Ащ нахъышлү, моу неклох, зыгорэ дэтэжъугъадз.

Стас. Гъэшлэгъонба пшъхъэ а «дэдэным» нэмыклэ зи зэрымылъыр?!

Эдик. Пивэ кружкэ зырыз дэтыдзэмэ, дунаир бэдэжъышты? Шыхъ шыпкъэ шъузэрэхъугъэр гъэшлэгъоны.

Артур. Эй, егупшысэба своей дырявой башкой, уешъуа-гъэу танцым укълочта? Пивэ шъумэр къыппихэу пшъашъэмэ уяпсэлъыхъошты?

Эдик. Сыд пае сэ сяпсэлъыхъошты? Къэзыщэщтыр мары, Стас ары, ежъ ярэпсэлъыхъу.

Стас. Хъау, зыпарэмэ тешъоштып, мары сыхъатныкъоклэ къыхагъэнэщт музыкэр... Шъуфаемэ, мороженэ зырыз шъуфэсцэщфын.

Эдик. Ихъяр олъэгъу! Сызыфэмыяхэр морожн... Дэгъу шъхъэр мороженэклэ агъэхъужъэу къежъагъэмэ... (Ылшъхъэ еубыты.)

Артур. Ну че, опять радиатор вскипел?

Эдик. Ашъуу тыгъоспчыхъэ зыми сыремыклэу занклэу таджэ сыкложъын слуй сыкъэ-кложъызэ сылукагъ а мыгъоу зытет шкетым, как всегда, изэу бакым итэу.

Стас. Хэтэ джы шкетыр? Хэтэ узылукагъэр — къалоба тэрэзэу?

Эдик. Сызылукагъэр джа «улуклэмэ къэгъэзэжъ» зыфалорэ мыгъор ары. Тэкъэжъ пыупкылъгъ плонэу... Мыхъамэт — Маловатэр ары сызылукагъэр. Бэшлагъэу щыгъушъжыгъ Мыхъамэт ыцлэми. Эй, маловатор плэмэ къызэплъэкълэ... Иджыбэ нэклэ зэпытэу, ау за чужой счет ешъоныр икласэу — тезэщыгъ, амал тилэжъэп.

Артур. Уезэщыгъэмэ «прощай, маловато» луи и проходи мимо.

Эдик. Ублэкълына, сегъэбла-гъэ, сянэклэ къытхэшлыхъагъэу елошъ сауж икълэрэп.

Стас. Уянэп ар зыхэшлыхъа-гъэр бутылкэр ары нахъ.

Эдик. Ашъуу сэри ащ фэдизэу сыфаеп, ау а паразитым зыкъызыпхигъанэклэ, бамыклым фэд — уитлупшыштып.

Сыд фэдиз фибгъэхъуагъэмэ илэрэ сто грамм, орэ стакан «маловато», «маловато» ылозэ дедзэ. Бгъэшъокълынэу щытэп.

Артур. Уезэщыгъэмэ «прощай, маловато» луи и проходи мимо.

Эдик. Ублэкълына, сегъэбла-гъэ, сянэклэ къытхэшлыхъагъэу елошъ сауж икълэрэп.

Стас. Уянэп ар зыхэшлыхъа-гъэр бутылкэр ары нахъ.

Эдик. Ашъуу сэри ащ фэдизэу сыфаеп, ау а паразитым зыкъызыпхигъанэклэ, бамыклым фэд — уитлупшыштып.

Сыд фэдиз фибгъэхъуагъэмэ илэрэ сто грамм, орэ стакан «маловато», «маловато» ылозэ дедзэ. Бгъэшъокълынэу щытэп.

Артур. Уезэщыгъэмэ «прощай, маловато» луи и проходи мимо.

Эдик. Ублэкълына, сегъэбла-гъэ, сянэклэ къытхэшлыхъагъэу елошъ сауж икълэрэп.

Стас. Уянэп ар зыхэшлыхъа-гъэр бутылкэр ары нахъ.

Эдик. Ашъуу сэри ащ фэдизэу сыфаеп, ау а паразитым зыкъызыпхигъанэклэ, бамыклым фэд — уитлупшыштып.

ПЭРЭНЫКЪО ЧАТИБ

шъэм. Е зыкъо! Ар къызэ-решлэрэр! Бежит Бордо!

Стас. Сыд бежит! Умышлэмэ къемылэшъуажъэба! «бежит... бежит...» куда бежит?

Артур. В твои объятия бежит, дурак! Давай, блэмыгъэ-клэу къегъашл, умышт, ситхъа-мыклэжъ, я с тобой! Олахъэ Пугачевам нахъ мыдэйклэ! Чистейшая Пугачева! Прикинь!

Эдик. Дэхэклаеу зэхэлъ... Хъау, хъау, дэгъу, уезэгъышты (Стас релэ) Кло, еу, къегъашл!

Стас (Артур релэ). Хъау, о апэрапшлэ кытещ. Етланэ сэ сыкъыдешлэщт. Сэц пае зэгорэ елу... ушъхъамыс плыштым... кълэлэжъым ыгу урихыгъ ло...

(Артур пшъашъэр къытырещэ. «Лавандэр» къырагъа-ло. Бэлахъэу къешлэх. Пшъашъэм зи къыгъанэрэп.)

Артур. Сэ сцлэр Артур. О сыда пцлэр, если не секрет?

Фатимэт. Никакого секрета. Сэ сцлэр Фатимэт, ау Фотя плэми хушът.

Артур. Фотя, хъауми типа Фатимэта?

Фатимэт. Сипшъэшъэгъухэр Фотеклэ къысэджэх, ау паспортым Фатимэтклэ сидэтхагъ.

Артур. Ащыгъум сэри Фотя слозэ сыкъыюдэжэщт, если не возражаешь, синьора.

Фотя. Фит усэшлы, ау сэ сы синьорэр, сы синьорита нахъ.

Артур. Пардон, сыхэукуагъ. (Языбгъуклэ). Иду в атаку! Фотя, мы сыныбджэгъу кълэлэжъым ыгу сразым ухэпклэгъ!

Уимыгъотымэ щылэн ымылэкълышты ары ылорэр! Мы пшъашъэр къызыздэмыклэклэ сыплэщт ело! Унэ къаплъэу кълэлэжъыр бгълэлэна шъуи! Прикинь!

Фотя. Арэу псынклэу, зэ теплъэгъуклэ шлу сйлъэгъугъэнэуи? Ащ фэдэ мэхъуа?

Артур. Фотя, адыгэ театрэм загъорэ уклоу къыхэкълэ? Адыгэ спектаклэмэ, типа уяплъа?

Фотя. Сяплъы. Театрэр боу сиклас. Анахъэу Мамый Ерэджыбэ икомедиехэр шлу сэлъэгъух. «Псэлъыхъохэр», «Дэхэбаринэ ихъаклэхъ», «Мыхъам-чэрыектор, привет» джахэр анахъ сыгу рехъых.

Артур. Адэ джа «Псэлъыхъохэм» хэт Хъачыкым ылорэм фэдэ къабзэу мы сыныбджэгъужьыр къызэрэптэлъагъэм лпыпытэу шлудэдэ уилъэгъугъ, удакломэ, джыдэдэм уищэнэу хъазыр!

Фотя. Арэу шлэхэуи?

Артур. Осэлоба, къызэрэптэлъэу ашыкъ хуьгъэ!

Фотя. Сыда ашыкъым къыкырэр? Къашыкыыр сэшлэ зыфэдэр, ау ашыкыыр сшлэрэп.

Артур. Ашыкым къыкырэр къыпфызэгъоуты, шлудэдэ уилъэгъугъ, шлульэгъуныгъэм зэрмыры ышлыгъ. Короче, урысы-бзэклэ къэплон хуьмэ — втрескался парены! Раз и навсегда, ошлэ.

Фотя. Адэ а уиныбджэгъум ежъ гушылаклэ ышлэрэба?

Артур. Гушылаклэ ешлэ, ау мзукълитэ. Стесняется.

Фотя. Къешлаклэ ешлэ адэ?

Артур. Э-э-э, ашклэ боу ла-зэ. Марба, кыитесцэнышъ, сама увидишь. (Ащ дэжъым «белое танго» къырагъа-ло. Фотя Стас къекълуалэ, тырещэ, къешлэх.)

Стас. Сэ сцлэр-Стас.

Фотя. Сэ сцлэр Фатимэт, ау Фотя алошъ къысэджэх.

Стас. Плъэшэу сигуапэ. Фотя, Фатимэт... цлэ дахэ уил...

(Джыри къыкълэпкълочт).

СПОРТЫМКИЭ ФЕСТИВАЛЫР

Зэкъошныгъэр зыщытекlorэм лъапсэр щэпытэ

Адыгэ Республикэм щыпсэурэ лъэпкъхэм спортым-кIэ яапэрэ фестиваль Мыекъяупэ щыкIуагъ. Адыгэ-хэр, урысхэр, къэндзалхэр, ермэлхэр, урымхэр командэ зэфэшхьафхэм ахэтху зэнэкъокъугъэх. ХагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр кыдзыхыгъэхэм афэгушIуагъэхэми, теклоныгъэр лъэпкъхэм язэкъошныгъэ кыдихыгъэу тэлъытэ.

Тиреспубликэ иминистрэхэм я Кабинет иунашъо кызырэдильтэу, 2014 — 2018-рэ ильэсхэм лъэпкъхэм язэфыщыткIэхэр гъэпытэгъэнхэм, патриотическэ плуныгъэр нахъ дэгъоу зэхэщэгъэным афэшI зыкIыныгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ спорт зэнэкъокъухэр зэхашагъэх.

КъафэгушIуагъэх

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Александр Протуренкэр, Адыгеим физкультурэмрэ спортымрэкIэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Андрей Бородин фестивалым хэлэжьэхэрэм къафэгушIуагъэх, спортым псауныгъэр зэригъэпытэрэм дакIоу, лъэпкъхэр зэрэзэфыщэхэр къауагъ.

ЗэдэгущыIэгъухэр

Лъэпкъ общественнэ движенихэм ялIыкIохэр фестивалым щызэлукIагъэх. Урымхэм, адыгэхэм, къэндзалхэм, къээкххэм якупхэм япашэху Аристотель Спировым, Къуижъ Къэплъан, Алям Ильясовым, Александр Даниловым язэдэгущыIэгъу тигуапэу тедэлугъ. А. Спировыр спортымкIэ дунэе класс зилэ мастер, АдыгеимкIэ Мамырыгъэм и Лигэ ипаш.

— Тэ, урымхэм, республикэм ныбджэгъубэ щытI, — къелуатэ Аристотель Спировым, — спортымкIэ фестивалым рекордхэр щыдгъэуцунху мурад зыфэтшIыжыгъэп. Тызэнэкъокъуэ нахышIоу тызэрэшIэ, тиныбжыкIэхэм шIэжьэу ялэм зыкыбетэгъэлэты.

— Мамыр псэукIэр зэкIэми анахъ лъапI, — зэдэгущыIэгъур лъегъэкIуатэ Мыекъяупэ икIэ-

зэкххэм япашэу Александр Даниловым. — Сэ Къырым бэмышIу сыщыIагъ, Украинэм идзэхэм мыхьо-мышIагъэу яхэгъэгу щызэрахъэхэрэм защызгъэгозагъ. Шыкур, Адыгеим цыф лъэпкъ зэфэшхьафи 100-м ехуэ щэпсэу, зэгурьIоныгъэ тазыфагу ил. Тхьаегъэпсэух Адыгэ Республикэм илэшхьэтетхэр. Культурэм, спортым яхыплэгъэ Iофтхьабзэхэр плуныгъэм рапхыхэзэ гъэшIэгъонэу зэхашэх.

Къуижъ Къэплъан, Алям Ильясовым, районхэм къарыкIыгъэхэ ПлатэкIо Аслъан, Алексей Саяпиным, нэмыкIхэм фестивалым неущрэ мафэ зэригъэр, зэнэкъокъухэм язэхэщэн ялахышIу зэрэхашIыхьащыр къытIуагъ.

Олеся Чумаковар, Анастасия Козловар, Алла Фоминар, Анна Новиченкэр къээкххэм якомандэ хэтых, падохэр къякIух, яджэнэ фыжхэр дахэх. Лышэ Гушъао Адыгэ Хасэм икомандэ зэраштагъэм фэшI мэгущIо. КъэкIошт зэнэкъокъум нахъ дэгъоу зыфигъэхьазыры шIоигъу.

Пащэхэм якыхэхын

— Ащ мэхьэнэ ин етэты, — къытIуагъ республикэм физкультурэмрэ спортымрэкIэ и Комитет иотдел ипашэу Ирина Манченкэм. — Фестивалым нахъ чанэу хэлэжьэнхэм, лъэпкъхэм ялIыкIохэр нахышIоу зэрэшIэнхэм пае командэхэм пащэу афэтшIыгъэхэр тэр-тэрэу къыхэтхыгъэх. ГушIыэм пае, къээкххэм якуп пэщэныгъэ дызэрехэ ДжармэкIо Азмэт. Ар ТэхьутэмыкIое районым щыщ. Къэндзалхэм ащыщхэр урымхэм, фэшхьаф лъэпкъ командэхэм япашэх.

— Зэнэкъокъуныгъэр спортым щыдгъэпытэн зэрэтлэкIыщыр фестивалым къыщылэгъуагъ, — къелуатэ Теуцожь районым иадминистрация физкультурэмрэ спортымрэкIэ игъэорышIапIэ ипашэу Хьабэху Адамэ. — Адыгэ Хасэм икомандэ нахъ сыфэгъэзагъэу щытыгъэми, къээкххэм, урымхэм, фэшхьафхэм салпылIагъ.

Алексей Саяпиныр МыекIопэ районым къыкIыгъ. Ащ кызы-

рэхигъэщыгъэу, лъэпкъ зэфэшхьафэу районым исыр бэ. ФутболымкIэ, самбэмкIэ, дзюдо-мкIэ, КъокIыплэм къыщегъэгу спорт лъэпкъхэмкIэ зэнэкъокъухэр зэхашэх, кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжыкIэхэмрэ зэлукIэгъухэм нэлуасэ ащызэфэхьух.

Александр Протуренкэм, Андрей Бородин, Ирина Манченкэм, ДжармэкIо Азмэт анахьэу аналэ зытырадзагъэр фестивалым хэлэжьэхэрэр упчIэжьыгъу, Iэпылэгъу зэрэзэфэхьужхэрэр ары.

ШIур шIум фэкIо

Пчыпэр дзыгъэнымкIэ дартсым щызэнэкъокъугъэх, хьурджанэм Iэгуаор радзагъ, къэлъагъэх, хьашьом хэшIыкIыгъэ хьурджанэхэр адыгъэх, боулингым ялэпэлэсэнныгъэ къыщагъэлъэгъуагъ. Пэрыохьухэр кызыэранэкIыхэзэ, шар гъэпшыгъэ инхэм атесхэу лъатэхэзэ чIыплэ хэхыгъэм нэсынхэмкIэ, Iапшэр уфэгъэнымкIэ (армспорт), нэмыкIхэмкIи зэнэкъокъугъэх.

Пэрыохьухэр кызызэныкIыгъэхэм къулайныгъэу ахэлъыр, псынкIэу гупшысэхэзэ хэкIыплэ кызырагъотырэр къагъэлъэгъуагъ. Анахьэу тшIогъэшIэгъоныгъэр апэу къэсыжырэ спортсменым тхьапэм тетхагъэу нэмыкI командэ къыфыхьырэр ары. «Мамыр», «Зэкъошныгъ», «ЗыкIыныгъ», «ШIушIагъ», нэмыкIхэри зэхэщакIохэм пэшIорыгъэшэу атхыгъагъэх. Уигъунэгъу, лъэпкъэу кыбдэпсэурэм шIу кыдэхьунэу, мамырэу псэунэу уфамэ, ори джащ фэдэу гъунэгъур кыотэжыщт, дэгъоу щылэр кыбдигъэху шIоигъошт.

Фестивалым икызыэлухыгъо кIэлэцIыкIу ансамблэху «Мыекъяупэ инэфылэхэр», «Казачатэр», кIэухым «Шпаргалкэр» хэлэжьагъэх, яорэдхэмкIэ, къашьохэмкIэ спортсменхэр агэгъушIуагъэх. Лъэпкъ искусствэм зэкъошныгъэр зэригъэпытэрэр къагъэлъэгъуагъ. Зэкъошныгъэм теклоныгъэр спорт зэнэкъокъум кызыщыдихыкIэ, лъапсэр мэпытэ. Фестивальхэр ильэс къэс зэхашэнхэ ямурад. Мыекъяупэ иадминистрация культурэмкIэ и ГъэорышIапIэ ипашэу Цэй Розэ программэ хэхыгъэ зэхигъэуцэ шIоигъу. Лъэпкъхэр зэфэзыщэхэрэ зэхашэхэм зэригъэушъомбгъушт.

Опсэу, фестиваль! Гъогумаф, фестиваль! Сурэтхэр фестивалым къыщытетхыгъэх.

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкIи кыдзыхыгъэхэм гъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыхэщыIэр:

385000, кь. Мыекъяупэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшгъэдэкIыж зыхьырэ секретары: 52-16-77.

E-mail: adygyvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъяупэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи

пчыагъэр

3250

Индексхэр

52161

52162

Зак. 992

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьалэр Дэрбэ Тимур

Редактор шхьалэм иапэрэ гуадзэр

МэщIэкIо Сайд

Редактор шхьалэм игуадзэр — пшгъэдэкIыж зыхьырэ секретары Хьурмэ Хьусен

САТЫР ЗАУЛЭКИЭ

Тысыплэ нэки илэжьыгъэп

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу И. Цэим ыцIэкIэ щытм режиссерэу ЕмкIужь Анзор испанскэ усаклоу Федерико Гарсия Лоркэ идрамэкIэ ыгъэуцугъэ

спектаклэу «ЛышIэжьыр» апэрэу къыщагъэлъэгъуагъ. Залым тысыплэ нэки илэжьыгъэп. Спектаклэр ятIонэрэу тыгъуасэ тикьалэ къыщатыгъ.

Неущ кызыэлухы

Мыекъяупэ футболымкIэ икIымэфэ зэлухыгъэ зэнэкъокъу апшэрэ купым хэтхэм тхьаума-

фэм аублэшт. Апэрэ ешIэгъур стадионэу «Юностым» сыхьатыр 11-м щырялэшт.

«Динамо-МГТУ» — «Белогорие-2»

Урысыем волейболымкIэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэм зичэзыу ешIэгъухэр ялэщтых. «Динамо-МГТУ-р» «Бело-

горие-2-м» тикьалэ непи, неущы щылукIэшт. Непэ зэлукIэгъур сыхьатыр 17-м рагъэжэшт.